

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α. ΚΑΛΟΓΕΡΑ

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ
ΚΑΙ
ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΙ

1821 - 1971

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1971

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

19502

**ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ
ΚΑΙ
ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΙ**

ΔΩΡΕΑ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΕΠΙΧΟΛΙΟΝ
ΚΑΙ
ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΙ

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α. ΚΑΛΟΓΕΡΑ, Δ.Φ.

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ ΚΑΙ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΙ

Βοηθήματα δι' ἀρτιωτέραν γλωσσικὴν καὶ ὀρθογραφικὴν
κατάρτισιν τῶν μαθητῶν

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1971

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΑΣΙΛΕΥΣ Α ΚΑΛΟΤΕΡΑ

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΕΙΚΟΝΙΟΝ
ΚΑΙ
ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ ΟΙΚΟΤΕΝΕΙΑ

Βοηθηματι ην' ορθογραφαν γλωσησσικην και ορθογραφικην
καταρτισειν τον μαθηταν

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1971

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἄρθογραφία εἶναι ἡ ὀρθή γραφή τῶν λέξεων, συμφώνως πρὸς τοὺς γραμματικούς κανόνες καὶ τὴν ἐτυμολογικὴν προέλευσίν των. Ἡ ὀρθογραφία μας, ἐπειδὴ λόγῳ τῆς μακρᾶς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι ἱστορικὴ καὶ ὄχι φωνητικὴ, πρέπει νὰ διδάσκεται συστηματικῶς καὶ νὰ καλύπτῃ, εἰ δυνατόν, ὅλας τὰς περιπτώσεις, ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέπεται οὐδὲν ὀρθογραφικὸν σφάλμα. Ἡ γλῶσσα δημιουργεῖται βάσει φωνητικῶν καὶ ψυχολογικῶν νόμων, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ γνωρίζωμεν, διὰ νὰ ἐννοοῦμεν καὶ ἐρμηνεύωμεν τὰ γραμματικὰ φαινόμενα, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἐξάγωμεν ὀρθογραφικούς κανόνες καὶ νὰ νομοθετοῦμεν εἰς τὴν γλῶσσαν, ὅταν εἶναι ἀνάγκη.

Τὸ παρὸν Ἄρθογραφικὸν Ἐγκόλιον θὰ περιλάβῃ· α) τοὺς κυριωτέρους ὀρθογραφικούς κανόνες τοῦ τυπικοῦ, τῆς παραγωγῆς, τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων καὶ β) διὰ τὴν ὀρθογραφίαν τῶν ριζῶν, τὰς κυριωτέρας ἐτυμολογικὰς οἰκογενείας, ἢ κατὰκτησις τῶν ὁποίων τὰ μέγιστα θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν βαθυτέραν γνώσιν τῆς γλώσσης καὶ εἰς τὸν λεξιλογικὸν πλουτισμὸν τῶν μαθητῶν. Εἶναι πλέον καιρὸς νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι ἡ ἀδαμαντίνη βάσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας θεμελιώνεται πᾶσα γνώσις καὶ ἐπιστήμη, εἶναι ἡ τελεία κατὰκτησις τῆς γλώσσης (τυπικόν, ἐτυμολογικόν, σημασιολογία, σύνταξις, λεξιλόγιον)¹.

1. Ἡ χρῆσις τοῦ Ἄρθογραφικοῦ Ἐγκολπίου θὰ γίνεταί ἐπ' εὐκαιρίᾳ, καθὼς θὰ ἀνατρέχωμεν εἰς ἕνα κανόνα, εἰς μίαν παραγωγικὴν κατάληξιν κλπ., ἀλλὰ πρέπει νὰ γίνῃ καὶ συστηματικὴ διδασκαλία ἐνὸς ἐκάστου ὀρθογραφικοῦ κανόνος, με' ἀσκήσεις καὶ ἐφαρμογὴν. Τὸ Ἐγκόλιον καλύπτει σχεδὸν ὅλα τὰ θέματα τῆς ὀρθογραφίας καὶ δυνάμεθα χρησιμοποιοῦντες αὐτὸ νὰ ἀπαιτοῦμεν ἀπὸ τοῦ μαθητᾶς μας τελείαν γνώσιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν κανόνων αὐτῆς με' τὸ σύνθημα «οὐδὲν ὀρθογραφικὸν σφάλμα».

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο παρών οδηγός περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή των προγράμτων μάθησης και την αξιολόγηση των μαθητών. Η εφαρμογή των προγράμτων μάθησης και η αξιολόγηση των μαθητών είναι διαδικασίες που απαιτούν την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Ο παρών οδηγός περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή των προγράμτων μάθησης και την αξιολόγηση των μαθητών. Η εφαρμογή των προγράμτων μάθησης και η αξιολόγηση των μαθητών είναι διαδικασίες που απαιτούν την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Ο παρών οδηγός περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή των προγράμτων μάθησης και την αξιολόγηση των μαθητών.

Το παρόν έγγραφο περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή των προγράμτων μάθησης και την αξιολόγηση των μαθητών. Η εφαρμογή των προγράμτων μάθησης και η αξιολόγηση των μαθητών είναι διαδικασίες που απαιτούν την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Ο παρών οδηγός περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή των προγράμτων μάθησης και την αξιολόγηση των μαθητών. Η εφαρμογή των προγράμτων μάθησης και η αξιολόγηση των μαθητών είναι διαδικασίες που απαιτούν την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Ο παρών οδηγός περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή των προγράμτων μάθησης και την αξιολόγηση των μαθητών.

Η εφαρμογή των προγράμτων μάθησης και η αξιολόγηση των μαθητών είναι διαδικασίες που απαιτούν την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Ο παρών οδηγός περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή των προγράμτων μάθησης και την αξιολόγηση των μαθητών. Η εφαρμογή των προγράμτων μάθησης και η αξιολόγηση των μαθητών είναι διαδικασίες που απαιτούν την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Ο παρών οδηγός περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή των προγράμτων μάθησης και την αξιολόγηση των μαθητών.

ΜΕΡΟΣ Α'.

Ι. ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Α' κλίσεως :

θηλυκόν :	-α -ας -α -αν -α		-αι -ων -αις -ας -αι
	-η -ης -η -ην -η		-αι -ων -αις -ας -αι
άρσενικόν :	-ας -ου -α -αν -α		-αι -ων -αις -ας -αι
	-ης -ου -η -ην -η(α)		-αι -ων -αις -ας -αι

Β' κλίσεως :

άρσεν. θηλ. :	-ος -ου -ω -ον -ε		-οι -ων -οις -ους -οι
οὐδ. :	-ον -ου -ω -ον -ον		-α -ων -οις -α -α

Γ' κλίσεως :

άρσ. θηλ. :	-... -ος -ι -α..		-ες -ων -σι -ας -ες
οὐδ. :	-... -ος -ι . . .		-α -ων -σι -α -α

Σημ. Ἡ ὀνομαστικὴ τῶν τριτοκλίτων λήγει εἰς τὰ σύμφωνα -ς -ν -ρ -ξ -ψ ἢ τὰ φωνήεντα -α -ε -ι -υ -ω. Εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὰ συμφωνόληκτα τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα -ντ -ἀποβάλλουν τοῦτο πρὸ τῆς καταλήξεως -ς καὶ πάσχουν ἀντέκτασιν (ἴδοντ + ς = ἴδους, πρβ. ἴδοῦ-σι· ἱμάντ + ς = ἱμάς, πρβ. ἱμά-σι). - Τροπὴν τοῦ βραχέος φωνήεντος εἰς μακρὸν τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ πάσχουν σχεδὸν ὅλα τὰ συμφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα· λιμὴν ἀπὸ θέμα λιμέν - (ος), κανὼν ἀπὸ θέμα κανόν - (ος), ἀλώπηξ ἀπὸ θέμα ἀλώπεκ - (ος), πατήρ ἀπὸ θέμα πατε(ρ)ός, ρήτωρ ἀπὸ θέμα ρήτορ(-ος).

Ἐκ τούτων ἐξάγεται ἡ ὀρθογραφικὴ παρατήρησις, ὅτι τὰ συμφωνόληκτα τριτόκλιτα ἔχουν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ θεματικὸν φωνῆεν μακρὸν, ἐνῶ εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις ἔχουν βραχὺ θεματικὸν φωνῆεν.

II. ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ¹ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ ΑΡΣΕΝΙΚΩΝ

- αιος· 1. Τὰ εἰς —αιος λήγοντα ἐπίθετα γράφονται μὲ —αι— (ἐπειδὴ προέρχονται ἀπὸ τὴν κατάληξιν —α τῆς ὀνομαστικῆς τῶν πρωτοκλίτων καὶ τὴν παραγωγικὴν κατάληξιν —ιος) π.χ. **ἀγορ—α—ιος, ἀκμ—α—ιος, ἀμοιβ—α—ιος, βί—α—ιος, γενν—α—ιος, δίκ—α—ιος, σπουδ—α—ιος, ὠρ—α—ιος κλπ., Ἄθηνα—ιος, Θηβα—ιος, Λαρισα—ιος, Ναουσα—ιος.**
- Ἐξαιροῦνται καὶ δὲν γράφονται μὲ —αι— τὰ λήγοντα εἰς —λεος: **θαρρα—λέος, πεινα—λέος, ρωμα—λέος,** ὡς καὶ τὰ εἰς —τεος ρηματικά: **διαβα—τέος, ἀφαιρε—τέος, διαιρε—τέος, διαβλη—τέος,** ἐπειδὴ ταῦτα δὲν ἔχουν οὔτε —α θεματικὸν οὔτε —ιος κατάληξιν.
- ειδης· 2. Τὰ λήγοντα εἰς —(ε)ιδης πατρωνυμικά γράφονται μὲ —ει—, ὅταν ὑπάρχῃ θεματικὸς χαρακτήρ —ε— π.χ. Ἄριστε—ιδης (Ἄριστε—ως) Ἄτρε—ιδης (Ἄτρέ—ως) Ἑρμε—ιδης (Ἑρμέ—ου), ἐνῶ ὅταν δὲν ὑπάρχῃ —ε— γράφονται κανονικῶς μὲ —ι— (π.χ. Πελοπ—ίδης, Εὐριπ—ίδης).
- εικος· 3. Οὕτω γράφονται μόνον τὰ: **ἀκαδημ—εικός, δαν—εικός, δαρ—εικός, δεκελ—εικός, κεραμ—εικός** (βλέπ. —ικος σελ. 9).
- εινος· 4. Τὰ λήγοντα εἰς —ινος καὶ ἔχοντα θεματικὸν φωνῆεν ε γράφονται μὲ —ει— π.χ. **ἀλγε—ινός (ἀλγεσ—ινός) βορε—ινός (βορε—ινός) δε—ινός (δεεσ—ινός) ἔλεε—ινός (ἔλεεσ—ινός) ἔρατε—ινός, κλε—ινός, ὄρε—ινός, πετε—ινός, ποθε—ινός, σκοτε—ινός, ταπε—ι—**

1. Αἱ καταλήξεις, μὲ τὰς ὁποίας κλίνονται τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου καὶ αἱ παραγωγικαὶ καταλήξεις, τὰς ὁποίας προσθέτομεν εἰς τὸ θέμα τῶν λέξεων, διὰ τὰ δηλώσωμεν ποικίλας σχέσεις, προῆλθον ἀρχικῶς ἀπὸ τὴν χρησιμοποίησιν ὠρισμένων συμφώνων ἢ φωνηέντων, εἰς τὰ ὁποῖα κατέληγον πολλὰ λέξεις (ὅπως τὸ —ε, τὸ —α, τὸ —ν) καὶ κατόπιν ἐπλουτίσθησαν δι' ἀποσπάσεως καὶ ἄλλων τελικῶν φωνηέντων. Ἡ παραγωγικὴ κατάληξις —τήριον π.χ. ἐδημιουργήθη ἀρχικῶς ἀπὸ τὴν ἀπόσπασιν τοῦ ο + ν (= —ον), κατόπιν ἀπὸ ὁμάδα λέξεων ποῦ εἶχον καὶ —ι— πρὸ τοῦ ο — προῆλθεν ἡ κατάληξις —ιον, κατόπιν, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ἔγινε —ριον —ηριον καὶ ἀπεκρυσταλλώθη εἰς τὸ —τήριον πρβ. τὴν παρεμφερῆ κατάληξιν —αριον κλπ.

νός, ύγιε-ινός, φασε-ινός· φωτ-εινός (κατά τὸ σκοτε-ινός)
(βλέπ. -ινος σελ. 10).

-ειος· 5. Μὲ -ειος γράφονται τὰ ἐξῆς ἐπίθετα καὶ οὐσιαστικά ἐξ ἐπιθέτων :

α) Ὅσα ἔχουν θεματικὸν ε-· π.χ. ἄλπε-ιος, ἄστε-ιος, βόρε-ιος, ἔλε-ιος, (ἐπ)έτε-ιος, (ἐπι)κῆδε-ιος, ἐπιτήδε-ιος, ἔρκε-ιος, μεσόγε-ιος, τέλε-ιος.

β) Ὅσα παράγονται ἐξ ἐμψύχων: αἶγ-ειος, ἀνθρώπ-ειος, ἀνδρ-εῖος, βό-ειος, γυναικ-εῖος, κύκν-ειος, ὄν-ειος, -πρόβ-ειος, Εὐκλειδ-ειος, Πυθαγόρ-ειος, Ἄρ-ειος, Ἀχίλλ-ειος, Βασίλ-ειος, Ἡράκλ-ειος, Θῆσ-ειος -εῖον, Ἀριστοτέλειος -ειον, πρβ. τῆς Νέας Ἀβερῶφ-ειος-ειον, Ἀρσάκ-ειος-ειον, Βαρβάκ-ειος-ειον, Ζάππ-ειος-ειον, Σύγγρ-ειος-ειον, (ἐνῶ Κορίνθ-ιος, Μετσόβ-ιος μὲ -ι-).

-ηνος· 6. Τὰ λήγοντα εἰς -ηνός ὀξύτονα ἔθνη καὶ γράφονται μὲ -η-· Ἄρτακ-ηνός, Βιζυ-ηνός, Κυζικ-ηνός, Λαμψακ-ηνός.

-ηρος· 7. Τὰ λήγοντα εἰς -ηρός ἐπίθετα δηλωτικὰ πλησμονῆς γράφονται μὲ -η-· ἀνθ-ηρός, γε-ηρός, λυπ-ηρός, ὀκν-ηρός, πον-ηρός.

Σημ. Εἰς τὰ -υ-ρός (μὲ υ) τὸ υ -εῖναι θεματικὸν φωνῆεν καὶ ὄχι κατάληξις· ἄλμυρ -ός, ἔχυρ -ός, γλαφυ -ρός, ψαθυ -ρός.

-ήσιος· 8. Τὰ λήγοντα εἰς -ήσιος ἐπίθετα γράφονται μὲ -η-· π.χ. ἐτ-ήσιος, ἡμερ-ήσιος, νυκτερ-ήσιος(;), Ἴθακ-ήσιος, Πεντελ-ήσιος, πρβ. τῆς Νέας· βοῖδ-ήσιος, κατσικ-ήσιος, λιμν-ήσιος, πηγαδ-ήσιος.

-ιος· 9. Τὰ λήγοντα εἰς -ιος ἐπίθετα γράφονται μὲ -ι-· ἄγ -ιος, αἰθέρ-ιος, ἀρειμάν-ιος, εὐ-διος, ἐόρτ-ιος, θαλάσσ-ιος, ἰδ-ιος, λάσ-ιος, μυστήρ-ιος, νότ-ιος, οὐράν-ιος, παράλ-ιος.

-ικός· 10. Τὰ λήγοντα εἰς -ικός ἐπίθετα γράφονται μὲ -ι-· ἀρχ-ικός, αὐλ-ικός, βιβλ-ικός, γραφ-ικός, εὐνο-ικός, ζωτ-ικός, καρτερ-ικός, ὀδ-ικός, πειθαρχ-ικός, ρο-ικός, σιτ-ικός, φουσ-ικός, χημ-ικός, ῥῶδ-ικός. Ἐξαιροῦνται καὶ γράφονται μὲ -υ τὰ θηλυ-κός καὶ Λιβυ-κός.

- **ιμος**· 11. Τὰ λήγοντα εἰς —ιμος ἐπίθετα γράφονται μὲ —ι — : δόκ—ιμος, —ἐργάσ—ιμος, ἐδώδ—ιμος, ἐπιλήψ—ιμος, κολάσ—ιμος, μόν—ιμος, νόμ—ιμος, χρήσ—ιμος, ὠφέλ—ιμος.

Σημ. Εἰς τὰ ἐπίσημ—ος, διάσημ—ος κατάληξις εἶναι μόνον τὸ —ος καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀκολουθοῦν τὸν κανόνα.

- **ινος**· 12. Τὰ λήγοντα εἰς —ινος ὀνόματα γράφονται μὲ —ι—. π.χ. βραδ—ινός, ἔαρ—ινός, ἔσπερ—ινός, ἔωθ—ινός, θερ—ινός, νυκτερ—ινός, πρω—ινός, φθινοπωρ—ινός, χειμερ—ινός, (σημαίνουν χρόνον)· ἀδα—ιμάντ—ινος, γύψ—ινος, πεδ—ινός, ξύλ—ινος, πλίνθ—ινος (σημαίνουν ὕλην). Ἐπίσης τὰ εἰς —ινος προπερισπώμενα κύρια· Ἄμοργ—ινος, Κωνσταντ—ινος, Ταραντ—ινος.

- **ιστος**· 13. Τὰ εἰς —ιστος λήγοντα ρηματικά ἐπίθετα γράφονται μὲ —ι—· π.χ. ἀθέρ—ιστος, ἀλόγ—ιστος, ἀμέρ—ιστος, ἀνέλπ—ιστος, ἀόρ—ιστος, ἀφρόντ—ιστος.

Σημ. Τὰ ἀπλησ—τος, ἄχρησ—τος ἔχουν κατάληξιν —τος καὶ ὄχι —ιστος καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐμπίπτουν εἰς τὸν κανόνα.

- **οεις**· 14. Τὰ εἰς —οεις λήγοντα ἐπίθετα, τὰ ὅποια δηλοῦν πλησμονήν, γράφονται μὲ —ει· ἀμπελ—οεις, ἀνεμ—οεις, ἄστερ—οεις, ἰχθυ—οεις.

- **οιος**· 15. Τὰ εἰς —οιος λήγοντα ἐπίθετα, τὰ ὅποια ἔχουν εἰς τὸ θέμα —ο—, γράφονται μὲ —οι—· αἰδο—ίος, ἄλλο—ίος, γελο—ίος, γλοι—ός, ὄπο—ίος, το—ίος, πρβ. καὶ κολοιδός («καλιακούδα»).

- **ότερος** } 16. Αἱ καταλήξεις τῶν παραθετικῶν —ότερος καὶ —ότατος κα—
— **ότατος** } νονικῶς ἔπρεπε νὰ γράφονται παντοῦ μὲ —ο—, καθ' ὅσον ἀπο—
τελοῦνται ἀπὸ τὰ ἐπιθήματα —τερος καὶ —τατος καὶ τὸ θεματικὸν
—ο— τῶν δευτεροκλίτων. Ἀλλὰ ἐπειδὴ οἱ ἀρχαῖοι ἀπέφευγον,
διὰ λόγους εὐφωνικούς — προσφωδιακούς, τέσσαρα ἀλλεπάλληλα
βραχεῖα φωνήεντα (πρβ. τὸ ὁδοπόρος τὸ ὅποϊαν ἔκαμαν ὁδο—ι—
πόρος), ὅταν ἦ πρὸ τοῦ —ότερος καὶ —ότατος συλλαβὴ ἦτο βραχεῖα,
ὁπότε θὰ εἶχον νὰ προφέρουν τέσσαρα ἀλλεπάλληλα βρα—

- **ωτερος** } χεῖα, ἔτρεπον τὸ βραχύ —ο— τοῦ ἐπιθήματος εἰς —ω— (μα—
— **ωτατος** } κρόν).

Πρακτική σχηματική παράστασις τοῦ ὀρθογραφικοῦ κανόνος :

η	}	ξηρ-ότερος-ότατος	}	-οτερος
ω		ὠμ-ότερος - ότατος		
δίφθογγος	}	γενναι - ότερος - ότατος	}	-οτατος
θέσει μακρὰ		σεμν - ότερος -ότατος		
υ μακρὸν	}	άλυπ - ότερος -ότατος	}	
ε	}	νε - ότερός-ότατος	}	-ωτερος
ο		σοφ - ότερος -ότατος		
α (βραχὺ)	}	καθαρ - ότερος -ότατος	}	-ωτατος
ι (")		ἀγι - ότερος -ότατος		

Σημ. Ἐκτὸς τὰ δίχρονα α- και-ι-ἐξαιροῦνται και ἔχουν τὸ α-και τὸ -ι - μακρὰ και γράφονται εἰς τὰ παραθετικά με -ο - τὰ ἄνιαρὸς (ἄνιαρ-ότερος), τρανὸς (τραν-ότερος) και τὰ λιτὸς (λιτ-ότερος), ἔντιμος (έντιμ-ότερος), πολύτιμος (πολυτιμ-ότερος).

- ωδης· 17. Τὰ εἰς -ώδης λήγοντα ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν πλησμονήν, γράφονται με -ω· π.χ. ἄμμ -ώδης, δασ -ώδης, εὐ-ώδης, θαμν-ώδης, μνημει-ώδης, πωρ-ώδης, χαώ-δης.

- ωρ-ορος· 18. Τὰ εἰς -ωρ λήγοντα τριτόκλιτα ὑγράκλητα ὀνόματα γράφονται μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ με -ω, εἰς δὲ τὰς ἄλλας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ και τοῦ πληθυντικοῦ γράφονται με -ο (ρήτωρ, ρήτ-ορος, ρήτ-ορι, ρήτ-ορα, ρήτορ. -ρήτ-ορες, ρητόρ-ων, ρήτορ-σι, ρήτ-ορας, ρήτ-ορες, πρβ. και αὐτοκράτωρ -ορος, διδάκτωρ-ορος, κοσμήτωρ-ορος, οἰκῆτωρ-ορος, πράκτωρ -ορος (βλέπε σελ. 7 σημ.).

Ἐξαιροῦνται και γράφονται με -ω τὰ ξενικά· δικτάτωρ -ωρος, δόκτωρ -ωρος, πάστωρ -ωρος, πραιτώρ -ωρος.

- ωτης· 19. Τὰ λήγοντα εἰς -ώτης ἄρσενικά ὀνόματα γράφονται με -ω· π.χ. ἐπαρχι-ώτης, θιασ-ώτης, ἰδι-ώτης, (πρβ. ἰδιωτικός), νησι-ώτης, πατρι-ώτης. Ἡπειρ-ώτης, Ναξι-ώτης, Σουλι-ώτης, Σικελι-ώτης, Φαναρι-ώτης.

Ἐξαιροῦνται και γράφονται με -ο-, ὅταν πρὸ τοῦ -ωτης ὑπάρχη μακρὰ ἢ θέσει μακρὰ συλλαβή· π.χ. δημ-ώτης, ἀγρ-ώτης, ἱππ-ώτης, τοξ-ώτης (ἐξαιρεῖται τὸ δεσμώτης).

- ων-ονος· 20. Τὰ λήγοντα εἰς ων-ονος ἐνρινὸκλητα γράφονται εἰς τὴν παραλήγουσαν με -ο· π.χ. ἀηδῶν-όνος, γνώμων-ονος, κα-

ών —όνος, κηδεμών —όνος, χελιδών —όνος, χιών —όνος.

ων-ωνος· Ἐξαιροῦνται καὶ γράφονται εἰς τὴν παραλήγουσαν μὲ —ω :

1) Τὰ περιεκτικὰ ἀμπελών—ώνος, ἐλαιών—ώνος, δρυμῶν—ώνος, καλαμῶν—ώνος, λειμῶν—ώνος, παρθενῶν—ώνος, σιτοβολῶν—ώνος, στρατῶν—ώνος.

2) Τὰ κύρια ὀνόματα (προσώπων, ὀρέων κλπ.)

α) Ἀγάθων—ωνος, Ἀρίων—ωνος, Δευκαλίων—ωνος, Ζήνων—ωνος, Ξένων—ωνος, Ὅθων—ωνος, Παίων—ωνος, Σόλων—ωνος, Φαίδων—ωνος, Φοκίων—ωνος κλπ.

β) Ἐλικῶν—ώνος, Κιθαρῶν—ώνος, Πάρνων—ωνος.

Ἐξαιροῦνται ἐκ τῶν κυρίων ὀνομάτων καὶ γράφονται μὲ —οτά· Ἀγαμέμνων—ονος, Ἀμφικτίων—ονος, Ἰάσων—ονος, Μέμνων—ονος, Σάξων—ονος, Στρυμῶν—όνος, (τὸ Ἀμφίων διαφορεῖται). Καὶ

γ) Τὰ ἐξῆς δεκαπέντε ὀνόματα· ἀγκῶν—ώνος, ἀγῶν—ώνος, αἰῶν—ώνος, ἄμβων—ωνος, ἀρραβῶν—ώνος, βουβῶν—ώνος, θαμῶν—ώνος, καύσων—ωνος, κλύδων—ωνος, κώδων—ωνος, πύγων—ωνος, ρῶθων—ωνος, σάπων—ωνος, χειμῶν—ώνος καὶ τὸ ξενικὸν λεγεῶν—ώνος.

III. ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ ΘΗΛΥΚΩΝ

—αινα· 1. Τὰ εἰς —αινα λήγοντα θηλυκὰ ὀνόματα γράφονται μὲ —αι· θεράπ—αινα, λέ—αινα, λύκ—αινα, ὕ—αινα, τρί—αινα, Λάκ—αινα, μέλ—αινα, τάλ—αινα, φαγέδ—αινα, φάλ—αινα· — (εἰς τὰ βλέννα, γέεννα τὸ —εννα ἀνήκει εἰς τὸ θέμα καὶ δὲν εἶναι παραγωγικὴ κατάληξις).

—αιρα· 2. Τὰ εἰς —αιρα λήγοντα θηλυκὰ γράφονται μὲ —αι· μάχ—αιρα, μέγ—αιρα.

Σημ. Εἰς τὰ αἶρα (ή), καὶ σφαῖρα τὸ —αι —εἶναι θεματικόν.

—ελλα· 3. Τὰ εἰς —ελλα λήγοντα θηλυκὰ γράφονται μὲ δύο —λλ· βδ—έλλα, δίκ—έλλα, θύ—ελλα· καὶ τῆς Νέας· καν—έλλα, ὀμπρ—έλλα, φαν—έλλα, φουσταν—έλλα.

Ἐπίσης καὶ τὰ λήγοντα εἰς —ιλλα γράφονται μὲ δύο —λλ·

ἄμ-ίλλα, Πράξ-ίλλα, σκ-ίλλα¹, πρβ. και Σκύλλα και Σίβυλλα.

- ισσα. 4. Τὰ εἰς -ισσα λήγοντα θηλυκὰ γράφονται μὲ -ι- και δύο -σσ-· βασιλ-ισσα, μέλ-ισσα, Κίλ-ισσα· και τῆς Νέας: ἀρχόντ-ισσα, γειτόν-ισσα, γερόντ-ισσα, φόν-ισσα.
- ια. 5. Τὰ εἰς -ια λήγονται παροξύτονα θηλυκὰ γράφονται μὲ -ι- β ρ α χ ὕ· π.χ. ἀγγελ-ία, ἐπιθυμ-ία, ἀρχηγ-ία, ἄσωτ-ία, ἡγεμον-ία, κακ-ία, μαν-ία, ξεν-ία, τυρανν-ία, φιλ-ία, φιλοκαλ-ία κλπ.
- (εια). α) Τὰ προπαροξύτονα εἰς -εια θηλυκὰ γράφονται μὲ -ει-· π.χ. ἀκρίβ-εια, ἀλήθ-εια, ἀμέλ-εια, εἰλικρύν-εια, εὐπειθ-εια, εὐσέβ-εια.

Σημ. Τὸ -εια εἰς τὰ ὀνόματα αὐτὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ θεματικὸν -ε- τῶν σιγμολήκτων ἐπιθέτων και τὴν κατάληξιν -ια : (ἀληθέ(σ)-ια > ἀλήθεια). Εἰς τὰ Ἄλέξανδρ-εια, Ἀντιόχ-εια, Δεκέλ-εια, Μαντίν-εια, Χαϊρών-εια τὸ -ει- εἶναι κατ' ἀναλογίαν.

β) Ἐπίσης μὲ -εια ὀρθογραφοῦνται και τὰ θηλυκὰ τὰ παραγόμενα ἀπὸ ρήματα εἰς -εῦω (βασιλ-εῦω) βασιλ-εἴα, (δουλ-εῦω) δουλ-εἴα, (κολακ-εῦω) κολακ-εἴα, (ξυλ-εῦω) ξυλ-εἴα, (παιδ-εῦω) παιδ-εἴα, (πολιτ-εῦω) πολιτ-εἴα, (πορ-εῦομαι) πορ-εἴα, (πραγματ-εῦομαι) πραγματ-εἴα, (συνοδ-εῦω) συνοδ-εἴα.

γ) Γράφονται μὲ -ει- τὰ θηλυκὰ τὰ παραγόμενα ἀπὸ τριτόκλιτα ἐπίθετα εἰς-υς (μὲ υ)· π.χ. (ἀμβλῦς)-ἀμβλ-εἴα, (βραδῦς)-βραδ-εἴα, (ἡδύς)-ἡδ-εἴα, (ὀξύς)-ὀξ-εἴα, (πλατύς) πλατ-εἴα, (ταχύς)-ταχ-εἴα, (τραχύς)-τραχ-εἴα.

- οια. δ) Μὲ -οι γράφονται ὅσα ἔχουν -ο- εἰς τὸ θέμα : ἄγνο-ια, ἄνο-ια, ἔννο-ια, εὐνο-ια, διάνο-ια, διχόνο-ια, ὁμόνο-ια, ὀξύνο-ια, παράνο-ια, πρόνο-ια· ἄπλο-ια, εὐπλο-ια, εὐρο-ια, παλίρρο-ια· πρβ. χρο-ιά, Εὔβο-ια.

- οσυνη. 6. Τὰ εἰς -οσύνη λήγοντα θηλυκὰ ἐξ ἐπιθέτων οὐσιαστικὰ γράφονται μὲ -ο-, ὅταν πρὸ τῆς παραγωγικῆς καταλήξεως -οσύνη ὑπάρχη μακρὰ ἢ θέσει μακρὰ συλλαβή· δικαί-οσύνη, εὐγνωμ-οσύνη, μνημ-οσύνη, σωφρ-οσύνη, ἐνῶ γράφονται μὲ -ω-, ὅταν

1. σκυλλοκρόμμυδον (κοινῶς μπότσικας).

πρὸ τῆς καταλήξεως —ωσύνη ὑπάρχη βραχεῖα συλλαβή· ἀγι—
—ωσύνη, ἀγαθ—ωσύνη, ἱερ—ωσύνη, καλ—ωσύνη.

- οτης· 7. Τὰ εἰς —οτης (—οτητος) λήγοντα θηλυκὰ τριτόκλιτα γράφονται μὲ —ο· ἀγι—ότης, ἀθω—ότης, ἀρχαί—ότης, θε—ότης, ἱερ—ότης, ἰδί—ότης, ἱκαν—ότης, λαμπρ—ότης, νε—ότης, ξηρ—ότης, ὄρατ—ότης, ποι—ότης, ρευστ—ότης, σεμν—ότης, ταυτ—ότης, ψυχικ—ότης.

IV. ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ ΟΥΔΕΤΕΡΩΝ

- ιον· 1. Τὰ λήγοντα εἰς —ιον οὐδέτερα ὑποκοριστικὰ γράφονται μὲ —ι· π.χ. βιβλ—ιον, θραν—ιον, ὄρνιθ—ιον, ραβδ—ιον, σαρκ—ιον, τοπ—ιον, φορτ—ιον, χωρ—ιον, ψωμ—ιον, ὠτ—ιον.

- (— ειον)· 2. Ἐξαιροῦνται καὶ γράβονται μὲ —ει— ὅσα εἰς —ειον σημαίνουν τόπον, ὅπου γίνεται κάτι, ἢ ἐργαλεῖον, ἀμοιβήν· π.χ. α) βαφ—εῖον, γραφ—εῖον, ἱατρ—εῖον, κουρ—εῖον, καπηλ—εῖον, κεραμ—εῖον, μαντ—εῖον, μουσ—εῖον, πρυταν—εῖον, στρατηγ—εῖον (καὶ στρατήγιον), φυλακεῖον (καὶ φυλάκιον), σχολ—εῖον, ᾠδ—εῖον (πρβ. τῆς Νέας· ἀρτοποι—εῖον, ἀρωματοποι—εῖον, μηχανουργ—εῖον, ραφ—εῖον, σιδηουργ—εῖον).

β) ἀγγ—εῖον, ἐργαλ—εῖον, δοχ—εῖον, φρυγ—εῖον, ψυγ—εῖον·

γ) ἀριστ—εῖον, βραβ—εῖον, καλλιστ—εῖον.

- τήριον· 3. Τὰ λήγοντα εἰς —τήριον καὶ σημαίνοντα τόπον καὶ ὄργανον γράφονται μὲ —η εἰς τὴν προπαραλήγουσαν· π.χ.

βούλευ—τήριον, γυμνασ—τήριον, ἐργασ—τήριον, δικασ—τήριον,

θυσιασ—τήριον, κολυμβη—τήριον, πρα—τήριον, ὕφαν—τήριον,

β) εἰσι—τήριον, πιεσ—τήριον, προσκλη—τήριον (πρβ. τῆς Νέας·

ἀναγνωσ—τήριον, ἐλα—τήριον, ἐπιμελη—τήριον, διϋλισ—τήριον,

κλωσ—τήριον, παρατηρη—τήριον, πλυν—τήριον).

- ὕδριον· 4. Τὰ λήγοντα εἰς —ὕδριον ὑποκοριστικὰ ὀρθογραφοῦνται μὲ —υ· λογ—ὕδριον, να—ὕδριον, νεφ—ὕδριον, νησ—ὕδριον.

- ὕλλιον· 5. Τὰ λήγοντα εἰς —ὕλλιον ὑποκοριστικὰ γράφονται μὲ —υ· καὶ δύο —λλ· π.χ. ἀλσὺ—λλιον, ἀνθ—ὕλλιον, δενδρ—ὕλλιον, δασ—ὕλλιον, εἰδ—ὕλλιον, ἐπ—ὕλλιον.

- ύφιον· 6. Τὰ λήγοντα εἰς —ύφιον ὑποκοριστικὰ γράφονται μὲ —υ— π.χ. ζω—ύφιον.

V. ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

- αινω· 1. Τὰ λήγοντα εἰς —αινω ρήματα γράφονται μὲ —αι— π.χ. αὐ—αίνω, βαίνω, (ἀνα—, κατα—, δια—, μετα—) θερμ—αίνω, ἰ—αίνω (κυρίως ἰαν—), μαρ—αίνω, μωρ—αίνω, ξηρ—αίνω, περ—αίνω, ρυπ—αίνω, ὕγι—αίνω, ὕγρ—αίνω, ὕφ—αίνω.

- αιρω· 2. Τὰ λήγοντα εἰς —αίρω ρήματα γράφονται μὲ —αι— π.χ. ἀσπ—αίρω, γερ—αίρω, ἐχθ—αίρω, καθ—αίρω, καρκ—αίρω,¹ μαρμ—αίρω². Εἰς τὸ σκαίρω³ τὸ —α— εἶναι θεματικόν.

Σημ. Τὸ —ι— εἰς τὰ εἰς —αινω καὶ —αιρω ρήματα προέρχεται ἀπὸ ἐπένθεσιν τοῦ ἡμιφώνου —j— τῆς ρηματικῆς καταλήξεως —jω (μαρὰν —jω > μαρᾶινω, καθάρ —jω > καθαίρω, πρβ. καὶ οἰκτερ —jω > οἰκτείρω, τέν —jω > τείνω).

(Εἰς τὰ ρήματα φέρω, δέρω, ἔρρω κατάληξις εἶναι τὸ —(ρ)ω καὶ ὄχι τὸ —αιρω· διὰ τοῦτο δὲν ἀκολουθοῦν τὸν κανόνα).

- ιζω· 3. Τὰ λήγοντα εἰς —ιζω ρήματα γράφονται μὲ —ι— π.χ. ἀρχ—ιζω, βαδ—ιζω, δροσ—ιζω, ἐθ—ιζω, ἐλπ—ιζω, ζαλ—ιζω, κομ—ιζω, νομ—ιζω, ξεν—ιζω, ποτ—ιζω, ραντ—ιζω, σιτ—ιζω, φωτ—ιζω. ³Εξαιροῦνται τὰ ἄθρο—ιζω, δανε—ιζω, χρη—ιζω» (χρήζω) καὶ τὰ μιμηλά.⁴

- λλω· 4. Τὰ λήγοντα εἰς —λλω παροξύτονα ρήματα γράφονται μὲ —λλ— π.χ. ἀγάλ—λω, ἀγγέλ—λω, βάλ—λω (ἀνα—δια—κατα—μετα—περι—συν—), θάλ—λω, ἰάλ—λω, ὀκέλ—λω, πάλ—λω, σφάλ—λω, ψάλ—λω.

Τὸ δεύτερον —λ— εἰς τὰ εἰς —λλω ὀφείλεται εἰς ἀφομοίωσιν τοῦ ἡμιφώνου —j— τῆς καταλήξεως —jω ἀπὸ τὸ —λ— τοῦ θέματος (ἀγάλ—jω > ἀγάλ—λω).

- σσω· 5. Τὰ λήγοντα εἰς —σσω ἢ —ττω παροξύτονα ρήματα γράφονται

1. κραδαίνομαι, σείομαι. 2. ἀστράπτω. 3. πηδῶ.

4. βαδίζω (ὕλακτῶ), βλύζω (ἀναβλύζω), γογγύζω, γρυζώ (γρυλιζώ), κελαρύζω, κλύζω (κατακλύζω), ὀλολύζω (κραυγάζω δυνατά), σφύζω (ἀναπάλλομαι, σφριγῶ), τονθορύζω (μουρμουρίζω).

- ττω· μέ δύο -σσ-, -ττ- π.χ. δρά-ττω, θαά-σσω (θά-σσω), μάσ-σσω, νύσ-σσω, πράσ-σσω (-ττω), ράσ-σσω, τάσ-σσω (-ττω).
- υνω· 6. Τά λήγοντα εἰς -υνω ῥήματα γράφονται μέ -υ- π.χ. ἀμβλ-ύνω, βραδ-ύνω, ἤδ-ύνω, καλλ-ύνω, λαμπρ-ύνω, ὀξ-ύνω, ταχ-ύνω.
- ωνω· 7. Τά λήγοντα εἰς -ωνω ῥήματα γράφονται μέ -ω- π.χ. ἀφιερ-ώνω, ἀπλ-ώνω, αὐλακ-ώνω, δυναμ-ώνω, θεμελι-ώνω, θυμ-ώνω, κυκλ-ώνω, ὀρθ-ώνω (ἀν-δι-κατ-), σαρ-ώνω, στεφαν-ώνω, τελει-ώνω, ὑψ-ώνω, χαμηλ-ώνω· ἐξαιρεῖται τὸ ὁμόνω.

VI. ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ

- ει· 1) Γράφονται μέ -ει τὰ ἐπιρρήματα· ἀτρεμ-εἰ, αὐθωρ-εἰ, αὐτολεξ-εἰ, αὐτοστιγμ-εἰ, ἀσυλ-εἰ, ἀμισθ-εἰ, νηποιν-εἰ, οἶον-εἰ, παμπηφ-εἰ, πανδημ-εἰ.
- ηδον· 2. Τά λήγοντα εἰς -ηδόν ἐπιρρήματα γράφονται μέ -η-· ἀγγελ-ηδόν, κλαγγ-ηδόν, κρυφ-ηδόν, πρην-ηδόν, σπειρ-ηδόν, σφαιρ-ηδόν, σωρ-ηδόν, φαλαγγ-ηδόν· (πρβ. βοτρυ-δόν, τὸ ὁποῖον διατηρεῖ τὸ -υ- τοῦ θέματος).
- στι· 3. Τά λήγοντα εἰς -στι γράφονται μέ -ι-· ἀγέλα-στί, ἀκροβολι-στί, ἀπνευ-στί, βαρβαρι-στί, ἔλληγι-στί, μεγάλω-στί-νεω-στί, ὄνομα-στί, χια-στί, χυδαῖ-στί κλπ.
- τι· 4. Τά λήγοντα εἰς -τι γράφονται μέ -ι-· ἀκηρυκ-τί, ἀμαχη-τί, ἀμελλη-τί, ἀναιμω-τί, ἀνωμο-τί, ἀσκαρδαμυκ-τί, ἀσυζητη-τί, ἀτιμωρη-τί κλπ.
- ως· 5. Τά λήγοντα εἰς -ως γράφονται μέ -ω-· ἄλλ-ως, βαθέ-ως, γοργ-ῶς, ἡσύχ-ως, θορυβωδ-ῶς, ἱκαν-ῶς, καλ-ῶς, λαμπρ-ῶς, ὄλ-ως, πάντ-ως, ρητ-ῶς, σοβαρ-ῶς, ταχ-έως, ὑπούλ-ως, φανερ-ῶς, χυδαί-ως, ὦμ-ῶς.

VII. ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΔΕΥΤΕΡΩΝ ΣΥΝΘΕΤΙΚΩΝ

α) Τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τοῦ β' συνθετικοῦ συνήθως ἐκτείνεται· στρατ-ηγός, ὀδ-ηγός, πλοη-γός (-ἄγω), ὄν-ηλάτης, ἀμαξ-ηλάτης, στρατ-ηλάτης (-ἐλαύνω).

Ἐκτός τῶν β' συνθετικῶν, τὰ ὅποια ἀρχίζουσι ἀπὸ **ο**— ἐκτείνουσι τὸ ἀρχικὸν φωνῆεν τὰ ἐξῆς· ὀβολός—διώβολον, ὀδύνη—ἀνώδυνος, ὀλεθρός—πανωλεθρία, ἐξώλης· ὀμαλός—ἀν—ὀμαλός· ὕμνουμι—ἀν—ὀμοτος, συν—ὀμοσία· ὄνομα—ἐπ—ὄνομος, συν—ὄνομος, ἀν—ὄνομος, πολυ—ὄνομος· ὄνυξ—πολυ—ὄνυχος· ὄρος—ὑπ—ὄρεια· ὄροφος—δι—ὄροφος· ὄρυσσω—δι—ὄρυξ· ὄφελος—ἀν—ὄφελής, βι—ὄφελής.

Σημ. Τὰ ὀλεθρός, ὀμαλός καὶ ὄροφος δὲν τρέπουσι τὸ **ο**— εἰς **ω**, ὅταν ἢ πρὸ τοῦ **ο**— συλλαβῆ εἶναι μακρὰ ἢ θέσει μακρὰ· ψυχ—ὀλεθρός, ὄψ—ὄροφος, ἐξ—ὀμαλισμός κλπ.

β) Αἱ λέξεις αἱ ὅποια ἀρχίζουσι ἀπὸ **ρ**— ὡς β' συνθετικῶν διπλασιάζουσι τὸ **ρ**, ἐπειδὴ τὸ **σ** ἢ τὸ **φ**, τὸ ὅποιον προηγεῖτο τοῦ **ρ**, ἔκανε ὥστε νὰ ἀκούεται κατὰ τὴν προφορὰν καὶ δεῦτερον **ρ**· π.χ. σρέ—ω· ἔ—ρρεον· ἀνα—ρρέω, δια—ρρέω, κατα—ρροή, κατα—ρράκτης. —**ρῆ**—σις· ἀνά—ρρησις, ἀντί—ρρησις, πα(ν)ρρησία. **ρ**—ρί—πτω· ἔ—ρριπτον, ἀνα—ρρίπτω, ἀπο—ρρίπτω, ἐπι—ρρίπτω, κατα—ρρίπτω. ἀνα—ρριπίζω, ἀνα—ρρίπισις. **ρ**η—γνυμι· δια—ρρήγνυμι, διά—ρρηξις, δια—ρρήκτης. **ρ**ω—ννυμι· ἀνα—ρρωννύω, ἄ—ρρωστος, ἐπί—ρρωσις.

Σημ. Ὅταν α' συνθετικὸν εἶναι τὸ εὐ—, δὲν διπλασιάζεται τὸ **ρ**— π.χ. εὐ—ριπος, εὐ—ροια, εὐ—ρυθμος, εὐ—ρωστος κλπ.

γ) Ἡ λέξις νῆσος ὡς β' συνθετικὸν, ὅταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι τριτόκλιτον, ἀφομοιώνει τὸ —ς τῆς γενικῆς τοῦ α' συνθετικοῦ καὶ γράφεται μὲ δύο —νν· — Ἄλός—νῆσος > Ἄλόν—νῆσος, μύδς—νῆσος, > Μυόν—νῆσος, Πέλοπος—νῆσος > Πελοπόν—νῆσος, (ἐνῶ τὰ ἔλαφό—νῆσος, χερσό—νῆσος γράφονται μὲ ἕνα—ν—).

VIII. ΤΟΝΟΙ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΟΝΙΣΜΟΥ

Κύριος τόνος τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἦτο ὁ ὀξυῶς τόνος, ἡ ὀξεῖα (')· ἡ βαρεῖα ἐτίθετο εἰς τὴν ἄτονον λήγουσαν καὶ ἡ περισπωμένη προῆλθεν ἀπὸ τὴν συνένωσιν τῆς ὀξεῖας τῆς παραληγουσῆς καὶ τῆς βαρεῖας τῆς ληγουσῆς· διὰ τοῦτο καλεῖται καὶ ὀξυβαρεῖα. (κῆπος > κῆ—πος). Ἡ ὀξεῖα παραμένει ὁ κύριος τόνος, ὁ ὅποιος τίθεται παντοῦ, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων πού ἡ λήγουσα εἶναι βραχεῖα καὶ ἡ παραλήγουσα εἶναι τονιζομένη μακρὰ συλλαβῆ (**η**—**ω** ἢ δίφθογγος), ὅποτε τίθεται περισπωμένη.

Ἡ περισπωμένη τῆς ληγούσης προῆλθεν ἐκ συναίρεσεως τῶν φωνηέντων τῆς παραληγούσης καὶ τῆς ληγούσης· π.χ. **μνά-α** > **μν-ᾶ**, **Ἑρμέ-ας** > **Ἑρμ-ῆς**, **πλό-ος** > **πλοῦς**, **νό-ος** > **νοῦς**, **πά-ις** > **παῖς**, **νά-υς** > **ναῦς**. **τιμά-όν** > **τιμ-ῶν**, (τὸ) **ποιέ-όν** > **ποιοῦν**, **δηλό-όν** > **δηλοῦν**.

Κανόν. Εἰς τὴν λήγουσαν τίθεται **περισπωμένη**· α) εἰς τὴν μακροκατάληκτον γενικὴν καὶ δοτικὴν τῶν πρωτοκλίτων καὶ δευτεροκλίτων ὀνομάτων (τῆς **τιμῆς**, τῆ **τιμῆ**. τῶν **τιμῶν**, ταῖς **τιμαῖς**. τοῦ **γεωργοῦ**, τῷ **γεωργῷ**. τῶν **γεωργῶν**, τοῖς **γεωργοῖς**), β) εἰς τὰ συνηρημένα ὀνόματα (ὡς· **μνᾶ**, **νοῦς**, **Ξενοφῶν**, **Σοφοκλῆς**)· **ρήματα** (ὡς· **τιμῶ**, **ποιῶ**, **δηλῶ**)· **ἐπιρρήματα** (ὡς· **ἐπιμελῶς**, **κακῶς**) καὶ γ) εἰς τὰ κύρια ὀνόματα (**Ἀκεψιμᾶς**, **Γονατᾶς**, **Λουκᾶς**, **Παλαμᾶς**· καὶ τῆς **Νέας**, ὡς· **Βουτσᾶς**, **Γεωργαλᾶς**, **Κανταρτζῆς**, **Κοραῆς**).

1. Τονισμός πρωτοκλίτων

α. Ἡ κατάληξις **-α** τῆς ὀνομαστικῆς τῶν θηλυκῶν τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι **μ α κ ρ ᾶ**, ὅταν πρὸ αὐτῆς ὑπάρχῃ φωνῆεν ἢ **-ρ** (ἢ **ἐλαῖ-α**, ἢ **χῶρ-α**), ἐνῶ εἶναι **β ρ α χ εῖ ᾶ**, ὅταν πρὸ τοῦ **-α** ὑπάρχῃ σύμφωνον ἐκτὸς τοῦ **ρ** (ἢ **μοῦσ-α**, ἢ **πεῖν-α**).

Ἐξαιρέσεις, ἢ ὅποια εἶναι φαινομενικῆ· εἰς μερικὰ πρωτόκλιτα θηλυκά, παρ' ὅτι πρὸ τοῦ **-α** ὑπάρχει φωνῆεν ἢ **-ρ**, τὸ **-α** εἶναι **β ρ α χ ῶ** καὶ περισπῶνται :

α) **γραῖ-α**, **γαῖ-α**, **μαῖ-α**, **μυῖ-α**

β) **μοῖ-ρα**, **πεῖ-ρα**, **σπεῖ-ρα**, **σφαιρ-α**, **σφῶ-ρα**, **πρῶρ-α**

γ) **εὐθεῖ-α**, **ἠδεῖ-α**, **ὄξει-α**, **πλατεῖ-α**, **ταχεῖ-α**, **τραχεῖ-α**

α κλπ. (ἢ κατηγορία αὐτῆ τῶν θηλυκῶν ἐπιθέτων προέρχεται ἀπὸ ἄρσ. τριτόκλιτα ἐπίθετα εἰς **-υς** μὲ **-υ** (εὐθύς > εὐθε-**ja** > εὐθεῖα).

Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι πρὸ τοῦ **-α** ὑπῆρχεν ἀρχικῶς τὸ ἡμίφωνον **-j-**, (ποῦ ἤκούετο περισσότερο ὡς σύμφωνον), τὸ ὅποιον ἐξέπεσεν.

β. Τὰ πρωτόκλιτα θηλυκά λαμβάνουν εἰς τὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὸν τόνον τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ :

ἡ ἔλαι-α	ἡ χῶρ-α	ἡ μου-σα	ἡ σφαῖ-ρα
τὴν ἔλαι-αν	τὴν χῶρ-αν	τὴν μου-σαν	τὴν σφαῖ-ραν
ὧ ἔλαι-α	ὧ χῶρ-α	ὧ μου-σα	ὧ σφαῖ-ρα

c. Ἡ κατάληξις -ας τῶν ὀνομάτων τῆς ἀ' κλίσεως εἶναι μακρά :

τῆς ἔλαι-ας	τῆς χῶρ-ας	τὰς μουσ-ας	τοὺς στρατιώτ-ας
τὰς ἔλαι-ας	τὰς χῶρ-ας	τὰς σφαίρ-ας	τοὺς ναύτ-ας

d. Τὸ ὑπογεγραμμένον -α τῆς δοτικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ ἡ κατάληξις -αις τῆς δοτικῆς τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι μακρά :

τῇ ἔλαι-α	τῇ χῶρ-α	ταῖς μουσ-αις	τοῖς στρατιώτ-αις
ταῖς ἔλαι-αις	ταῖς χῶρ-αις	ταῖς σφαίρ-αις	τοῖς ναύτ-αις

2. Τονισμός τριτοκλίτων

a) Αἱ καταλήξεις -α-ι-ας τῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως εἶναι βραχεῖαι : σῶμ-α, κλητῆρ-ι, κλητῆρ-σι, κλητῆρ-ας.

Ἡ κατάληξις -ας τῆς ὀνομαστικῆς τῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως καθίσταται μακρὰ λόγῳ ἀντεκτάσεως· π.χ. ὁ **τολμήσας** (ἀπὸ **τολμήσαντ-ς**, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐκπίπτει τὸ -ντ- καὶ προκαλεῖται εἰς τὸ κενὸν ποῦ δημιουργεῖται ἀντέκτασις = ἔκτασις ἀντὶ τοῦ ἐκπίπτοντος -ντ-), ἐνῶ τὸ **τολμήσ-αν** διατηρεῖ τὴν βραχύτητα τοῦ α, διότι εἰς αὐτὸ ἐξέπεσε μόνον τὸ τελικὸν -τ- (τὸ **τολμήσαν(τ)**).

Τὰ τριτόκλιτα μονοσύλλαβα ὀξύνονται· θῆρ, κίς, κλείς, μήν, πούς, προῖξ, χεῖρ.

Ἐξαιροῦνται καὶ περισπῶνται τὰ εἰς-υς μονοσύλλαβα (δρῶς, μῶς, σῶς, ὄς κλπ.) καὶ τὰ :

ἀρσ. εἶς (ἀπὸ ἔν-ς), πᾶς, χῶς (ἀπὸ χό-ὄς)

θηλ. γλαῦξ γραῦς ναῦς

οὐδ. οὖς πᾶν πῦρ.

d. Σχηματική παράστασις περιπτώσεων, καθ' ἃς τίθεται περι-
σπωμένη εἰς τὴν παραλήγουσαν.

μακρὰ παραλήγουσα

βραχεῖα λήγουσα

(-η-)

— ε — ο — αι — οι — α οὐδέτερον
κῆπ—ος, εἶ—πε, ἐλαῖ—αι, γενναῖ—οι, δῶρ—α

(-ω-)

— ι — α — ας — (-αν)

δίφθογγος

γ' κλίσεως : σῶμ—α, κλητῆρ—ι, κλητῆρ—α
ρημάτων εἶπ—α, ποιου—σι, εἶπ—ας, ἦσ—αν
—α ὄνομ. θηλυκῶν α' κλίσεως, τοῦ ἔχουν πρὸ
τοῦ —α σύμφωνον ἐκτὸς τοῦ —ρ—μοῦ —σα, πεῖ—να'
—α κλητ. ἀρσ. πρωτοκλ. ὦ πολῖτ—α, ὦ Τεγεᾶτ—α.

δίχρονον μακρὸν

3. Τονισμός τῆς κλητικῆς

Εἰς τὸν τονισμόν τῆς κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ παρούσιάζεται συ-
χνὰ τὸ φαινόμενον τοῦ ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου κατὰ μίαν ἢ δύο
συλλαβάς (ὦ δέσποτα, ὦ ἀδελφε, ὦ πάτερ, ὦ σῶτερ, ὦ γύναι,
ὦ Σώκρατες, ὦ Σοφόκλεις, ὦ ἄληθες κλπ.). Τὸ φαινόμενον τοῦτο
ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι, κατὰ τὴν ἐκ τοῦ μακρόθεν κλήσιν, διὰ νὰ
γίνωμεν ἀκουστοί, τονίζομεν περισσότερο καὶ παρατεταμένως
τὰς πρώτας συλλαβάς τῶν λέξεων, με ἀποτέλεσμα ἐνίοτε νὰ ἀκού-
ωνται κλειστότερα τὰ φωνήεντα τῶν τελευταίων συλλαβῶν (πρβ.
τὴν ἐκφώνησιν τῶν ἐφημεριδοπωλῶν **ἐφημερίδε ε ι ι ς**, κατὰ τὴν
ὁποῖαν τὸ ἄτονον τελικὸν —ε— ἀκούεται ὡς κλειστὸν —ι—). Οὕ-
τω ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ τῶν σιγμολήτων κυρίων ὀνομάτων λή-
γει εἰς —εις με —ει— ἀπὸ βράχυνσιν τοῦ τελευταίου φωνήεντος
(εε > εις), ἐνῶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ, ὅπου δὲν γίνεται
ἡ βράχυνσις αὐτῆ, ἀκούονται πλήρη τὰ δύο —εε— καὶ καταλήγουσιν
εἰς —ης (εεσ = ἦς, Ἡρακλῆες > ἦς, πρβ. καὶ Σώκρατ—εσ, ἐνῶ
ὄνομ. Σωκράτ—ης). Καὶ εἰς τὰ ἱερεῦ, Ζεῦ, Ἴδομενεῦ γίνεται ἀνα-
βιβασμὸς τοῦ τόνου καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ
περισπῶνται, ἐνῶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν ὀξύνονται. Δηλαδή ἐνῶ
τὰ ὀνόματα αὐτὰ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ ὠξυτονοῦντο
ἐπὶ τῆς ληγούσης (ἱερεῦς, Ζεῦς, Ἴδομενεῦς), εἰς τὴν κλητικὴν
τοῦ ἐνικοῦ, λόγῳ τοῦ ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου, ἔνεκα τῆς «κλή-

σεως), ὁ ὀξύς τόνος ἀκούεται ἐπὶ τοῦ —ε— τῆς παραληγούσης, ἐνῶ εἰς τὸ —υ— τῆς ληγούσης σημειοῦται ὁ βαρὺς τόνος (ἢ βαρεία) καὶ ἐκ τῆς ὀξυβαρείας αὐτῆς προκύπτει ἡ περισπωμένη τῆς κλητικῆς τῶν ὀνομάτων αὐτῶν.

4. Τονισμός τοῦ δίχρονου τῆς παραληγούσης

— ακος· 1. Τὰ ὀνόματα τὰ λήγοντα εἰς —ακος ἔχουν τὸ δίχρονον —α— τῆς παραληγούσης β ρ α χ Ὑ· π.χ. ἀνθρῶπ—άκος, γιατρ—άκος, δασκαλ—άκος, διαβολ—άκος. Κυρι—άκος, Σηηλι—άκος, Σταματάκος.

— αν -ανος· 2. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα τὰ λήγοντα εἰς —αν—ανος ἔχουν τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μ α κ ρ Ὀ ν· π.χ. μεγιστάν—ἄνος, παιάν—ἄνος, Τιτάν—ἄνος. (πρβ. τῆς Νέας·Πρεβεζ—ἄνος, Σουλτ—ἄνος).

— αξ· 3. Τὰ εἰς —αξ λήγοντα θ η λ υ κ Ἀ τριτόκλιτα ὀνόματα ἔχουν τὸ —α— β ρ α χ Ὑ· π.χ. ἡ ἀβλα—αξ, ἡ κλιμ—αξ, ἡ λειμ—αξ (=λειμών), ἡ σμιλ—αξ, (=εἶδος πρίνου), πρβ. καὶ ἡ λαῖλ—αψ, ἐνῶ τὰ εἰς —αξ ἀρσενικά ἔχουν τὸ —α— μ α κ ρ Ὀ ν· π.χ. ἄρπ—αξ, βλάξ (αἰτ. βλάκκα), θώρ—αξ, λάβρ—αξ, οἰ—αξ· (ἐξαιρεῖται τὸ χειρῶν—αξ).

— ατης } 4. Τὰ λήγοντα εἰς —ατης καὶ —ιτης ἀρσενικά ἔχουν τὸ δίχρονον
— ιτης } τῆς παραληγούσης μ α κ ρ Ὀ ν· π.χ. Σπαρτι—άτης (Σπαρτι—ἄται, ἢ Σπαρτι—ἄτις), Τεγε—άτης (Τεγεᾶται, ἢ Τεγεᾶτις).—ὀπλ—ίτης (ὀπλ—ίται), πολ—ίτης (πολ—ίται), πρβ. πρεσβύτης (πρεσβύται)· (ἐξαιροῦνται τὰ ξενικά· Γαλάται, Σαρμάται).

Ἐξαιροῦνται καὶ ἔχουν τὸ δίχρονον β ρ α χ Ὑ τὰ ἐκ ρημάτων παραγόμενα π.χ. ἀναβ—άτης (ἀναβ—άται) ἐπιστ—άτης (ἐπιστ—άται), θύτης (θύται).

— ατος· 5. Τὰ λήγοντα εἰς —ατος ὀνόματα ἔχουν τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μ α κ ρ Ὀ ν· γεμ—ἄτος, μυρωδ—ἄτος, Λασκαρ—ἄτος.

ις — ιδος· 6. Τὰ εἰς —ις—ιδος θηλυκὰ ἔχουν τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης β ρ α χ Ὑ· ἀσπῖς—ιδος, ἐλπῖς—ιδος, πατρις—ιδος.

Ἐξαιροῦνται καὶ ἔχουν τὸ —ι— τῆς παραληγούσης μακρὸν τὰ· ἀψῖς—ιδος, βαλβῖς—ιδος, κηλῖς—ιδος, κνημῖς—ιδος, κρηπῖς—ιδος, νησῖς—ιδος, ραφανῖς—ιδος, σφραγῖς—ιδος, χειρῖς—ιδος, ψηφῖς—ιδος.

— ις — ινος· 7. Τὰ εἰς — ις — ινος τριτόκλιτα ἔχουν τὸ δίχρονον τῆς παραλη-
γούσης μακρόν· ἄκτις—ίνος, δελφίς—ίνος (καὶ δελφίν—ίνος),
Ἐλευσίς — ίνος, Σαλαμίς — ίνος, ὠδῖς — ίνος (καὶ ὠδῖν — ίνος).

5. Ὀνόματα ἔχοντα τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρόν·

1. Πρωτόκλιτα θηλυκὰ ὀνόματα ἔχοντα τὸ δίχρονον τῆς παρα-
ληγούσης μακρόν :

αἰσχῦνη (αἰσχῦναι) δίνη (δῖναι) ζύμη (ζῦμαι) ἴλη (ἴλαι) κνῖσα
(κνῖσαι) λύπη (λύπαι) μᾶζα (μᾶζαι) νίκη (νῖκαι) πῖνα (ἄστρεον)
(πῖναι) ρίνη (ρῖναι) σμίλη (σμῖλαι) σφῦρα (σφῦραι) τρῦπα (τρῦ-
παι) ὕλη (ὕλαι).

2. Δευτερόκλιτα ἄρσενικὰ ὀνόματα ἔχοντα τὸ δίχρονον τῆς πα-
ραληγούσης μακρόν :

ἄθλον, ἄθλος, βίκος,¹ γρίνος,² γρίπος,³
γρίφος, γρῦλος,⁴ γῦρος, δίνος,⁵ θρῦλος,
μίμος, μῦθος, πῖλος, πρίνος, πῦον,
ρίπος,⁶ σίτος, (τὸ) σκύλον, στῦλος,
σῦκον, φῦλον, (ἡ) σχῖνος,⁷.

Ἐπίσης τὰ κύρια ὀνόματα·

Γρῦνος, Θῦνος, Νῖνος, Σκύρος, Σῦρος,
Σπίνος, Φρίξος, Φρῦνος, Χίος (ὁ).

3. α) Τριτόκλιτα θηλυκὰ ἔχοντα τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης
μακρόν :

θλίψις, ἴβις,⁸ ἴρις, ἴς (ἴνες)
μίξις, ρῖψις, στῦψις, ψῦξις

β) Τριτόκλιτα οὐδέτερα ἔχοντα τὸ δίχρονον τῆς παραλη-
γούσης μακρόν· κῦδος,⁹ κῦρος, μῖσος, νίκος, ρῖγος,
σκῦτος,¹⁰ στίφος, σφρίγος, φῦκος, ψῦχος.

* Τὰ λήγοντα εἰς — μα τριτόκλιτα ρηματικά οὐδέτερα ἔχουν
τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης βραχύ· π.χ. ἄμμα,¹¹ βάμμα,
κλάσμα, ξύσμα, ράμμα, σκάμμα, στίγμα, τάγμα.

→

1. πίθος, στάμμα, (μγν. κτηνοτροφικὸν φυτόν), 2. δέρμα ζώου, 3. δίκτυον,
4. νεογνὸν χοίρου. 5. στρόβιλος, 6. ψάθα, 7. μαστιχόδενδρον, 8. εἶδος πτη-
νοῦ, 9. δόξα, 10. δέρμα, 11. σχοινίον, κόμβος, (θηλειά).

** Ἐξαιροῦνται καὶ ἔχουν μακρὸν τὸ δίχρονον τῆς παρα-
ληγούσης ὅσα ἐκ τῶν εἰς —μα δὲν ἔχουν ἄλλο σύμφωνον πρὸ
τοῦ —μα· π.χ.

δρᾶ-μα, θῦ-μα, κλί-μα, κρῖ-μα, κῦ-μα, λῦ-μα, νᾶ-μα¹,
πλῦ-μα, ρῦ-μα², φῦ-μα³, χῦ-μα⁴ κλπ.

*** Εἰς τὰ πρῖς-μα καὶ χρῖ-σμα τὸ —σ— δὲν εἶναι θεματικόν·
(τὸ πρῖ-σ-μα προέρχεται ἐκ τοῦ φωνηεντολήκτου πρῖ-ω καὶ
τὸ χρῖ-σ-μα ἐκ τοῦ χρῖ-ω)· διὰ τοῦτο ὀρθῶς περισπῶνται, τὸ
δὲ πρᾶγ-μα προέρχεται ἐκ τοῦ πρῆγ-μα.

**Οὐδέτερα μετοχῶν ἔχοντα τὸ δίχρονον τῆς παραλη-
γούσης μακρὸν :**

Τὸ ἀμβλῦνον	βραδῦνον	βρίθον	δακρῦον
εὐθῦνον	θλίβον	ίδρῦον	ἰθῦνον
ἰσχῦον	καλλῦνον	κηρῦττον	κλίνον
κρᾶζον	κρατῦνον	κρίνον	κωλῦον
λαμπρῦνον	λεπτῦνον	λῦον	μεγαλῦνον
μολῦνον	ξῦνον	οἰκτίρον	ὄξῦνον
παχῦνον	πίνον	πίπτον	πλῦνον
πνίγον	πρᾶττον	πραῦνον	ρίπτον
σκληρῦνον	σῦρον	παχῦνον	τριβον
φαιδρῦνον	φρίττον	χρίον	ψῦχον.

IX. ΠΝΕΥΜΑΤΑ

Πνεῦμα δασύ ἢ δασεῖαν (προσωδίαν) οἱ ἀρχαῖοι καὶ ἰδίως οἱ
Ἀλεξανδρινοὶ ὠνόμαζον τὴν δασεῖαν προφορὰν, ἣ ὅποια προηγέτο
τοῦ ἀρχικοῦ φθόγγου ὠρισμένων λέξεων καὶ ἠκούετο ὡς χ—ἦ σ—
HO HELIOS = ὁ ἥλιος· (τὸ δασύ h, τὸ ὅποῖον δὲν ὑπῆρχεν ἀρ-
χικὰ εἰς τὴν Ἰνδοευρωπαϊκὴν γλῶσσαν, προῆλθεν ἀπὸ s, sF [ἦ F ;])

Σημ. Τὸ γράμμα H, τὸ ὅποῖον εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἀλφάβητον ἐδήλωνε τὴν
δασεῖαν προφορὰν εἰς τὴν κεφαλαιογράμματον γραφὴν, παρεστάθη χάριν
συντομίας εἰς τὴν μικρογράμματον γραφὴν μόνον μετὰ τὴν μίαν κάθετον καὶ
ὀριζοντίαν κεραίαν ὡς H, τὸ ὅποῖον κατόπιν ἠπλοποιήθη εἰς τὸ γωνιώδες
σημεῖον L καὶ τελικῶς εἰς τὸ γνωστὸν ἀπεστρογγυλωμένον σημεῖον τῆς

1. πᾶν τὸ ρέον, 2. τράβηγμα, 3. βλάστημα, φυτόν, 4. τὸ χυνόμενον.

δασείας (*). Διά τὸ σύμμετρον καὶ ὁμοίμορφον, εἰς τὰς λέξεις εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἐτίθετο δασεῖα, ἐτίθετο τὸ ἀντίθετον σημεῖον τῆς δασείας, τὸ ὅποιον ἐδήλωνε τὸ ψιλὸν πνεῦμα, ἢ ψιλὴ (*).

Αἱ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμεναι δασυνόμεναι λέξεις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν δὲν εἶναι πολλαὶ καὶ δὲν εἶναι δύσκολον νὰ τὰς ἀπομνημονεύσῃ κανεὶς μὲ τὴν μηχανικὴν μνήμην κατὰ ζεύγη.

Εἰς τὸ σχολεῖον ἢ διδασκαλίᾳ τῶν δασυνομένων λέξεων θὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τὸ Δημοτικόν, ὅπου οἱ μικροὶ μαθηταὶ θὰ καταγράφουν εἰς ἰδιαιτέραν στήλην τοῦ τετραδίου τῶν κάθε δασυνομένην λέξιν τὴν ὁποίαν συνανοῦν καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους θὰ τὰς κατατάσσουσιν κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν καὶ καθ' ὀμάδας (κεχωρισμένως αἱ ἀρχόμεναι ἀπὸ ᾠ-, ἀπὸ ἔ- κλπ.).

Δασυνόμεναι λέξεις

Α

Ἄβρα¹ — ἄβρός, ἄγιος — ἄγνός, Ἄδης — ἄδρός, ἀθροίζω — ἀθρόος, αἶμα — αἱμασιά,² Αἶμος — αἰμύλος³ — αἱμωδία⁴, αἵρεσις — αἰρώ, ἄλας — ἄλεα,⁵ ἄλιεύς — Ἄλις — Ἀλικαρνασός, ἀλίζω — ἀλίσκομαι — ἄλλομαι, ἄλμα — ἄλς, ἄλυσις — ἄλωνίζω, ἄλωξ⁶ — ἄλωσις, ἄμα — ἄμαξα, ἄμαρτάνω — ἄμαρτία, ἄμιλλα — ἄμις⁷ — ἄνώω,⁸ ἄπαλός — ἄπαξ, ἄπας — ἄπλοῦς, ἀπλώνω — ἀπτομαι, ἄρκυς⁹ — ἄρμα, ἄρμόζω — ἄρμονία, ἄρμωστής — ἄρπάζω, αὔος — ἀψίκορος, ἀψις (ἦ) — ἀψύς (ὀ)

Ε

Ἐαυτός — ἔβδομάς, ἔβδομος — Ἐβραῖος, Ἐβρος — ἔδρα, ἔδος¹ — ἐδώλιον,² εἴλωξ³ — εἰμαρμένη⁴ — εἵμαρται, εἴργνημι — εἴρηκτῆ,⁵ εἰρμός⁶ — εἶς, Ἐκάβη — ἐκάς, ἕκαστος — Ἐκάτη, ἐκάτερος — ἐκατόν, ἐκούσιος — ἐκών, Ἐκτωρ — Ἐλένη, Ἐλενος — Ἐλλάς, ἔλλανοδίκης — Ἐλλη, Ἐλλην — Ἐλλήσποντος, ἐλιγμός — Ἐλικών, ἔλιξ — ἐλίσσω, ἔλκος — ἔλκω, ἐλκύω — ἐλλέβορος,⁷ ἔλμινς⁸ — ἔλος, ἔνεκα — ἐνώνω — ἐνωσις, ἔξ — ἐξῆς — ἐξίς, ἐορτή — ἔπομαι, ἔπτὰ — ἔρκος,⁹ ἔρμα¹⁰ — ἔρμαιον, ἐρμηνεύω — ἐρμηνεῖα,

1. ἔμπιστος θεράπεινα. 2. φράκτης ἐκ ξηρῶν λίθων (δημ. ξερολιθιά). 3. χαριτολόγος 4. μούδιασμα. 5. ἡλιακὴ θερμότης 6. ἄλωνι 7. οὐροδοχεῖον 8. φέρω εἰς πέρας 9. θεραπευτικὸν δίκτυον.

1. κάθισμα. 2. ὑποκορ. τοῦ ἔδος. 3. ὀ εἴλωτας. 4. τύχη. 5. φυλακὴ. 6. σύνδεσις. 7. φαρμακευτικὸν φυτόν. 8. σκώληξ ἐντέρων. 9. περίφραγμα. 10. ἔρεισμα.

Ἐρμῆς — ἐρμητικῶς, Ἐρμιόνη — ἐρπετόν, ἔρπω — Ἐρρῆκος, ἐσπέρα — ἔσπερος, ἐστία — ἐστιατόριον — ἐστιῶ, ἐταιρεία — ἐταῖρος, ἕτερος — ἔτοιμος, εὐδα¹¹ — εὐρίσκω, ἐφθός — ἔψω, ἔωλος¹² — ἔως, ἔως (ἦ) — ἔως (σύνδ.).

Η

Ἡβη — ἡγεμών, ἡγοῦμαι — ἡδομαι, ἡδονή — ἡδύνα — ἡδύς, ἡθμός¹³ — ἡκιστα, ἡκω — Ἡλιανός, ἡλικία — ἡλιξ, ἡλιος — ἡλος,¹⁴ ἡμέρα — ἡμερος, ἡμέτερος — ἡμεῖς, ἡμισυς — ἡνίον, ἡπαρ — Ἡρα — Ἡρακλῆς — Ἡράκλειον, Ἡρόδοτος — Ἡρώ, Ἡρώδης — Ἡρωδιανός — ἦρωος, Ἡσίδοτος — Ἡσύχιος, ἦσυχος — ἦττα (ἦ) — ἦττωρ (ἦσσω), ἠφαίστειον — ἠφαιστος.

Ι

Ἰδρώ — ιδρύω — ιδρώς, ἰέραξ — ἰερός, ἰημι — ἰκανός, ἰκέτης — ἰκετεύω, ἰκνοῦμαι — ἰλαρός,¹⁵ ἰλάσκομαι — ἰλεως,¹⁶ ἰμάς¹⁷ — ἰμάτιον, ἰμερος¹⁸ — ἶνα, Ἰππόλυτος — ἵππος, ἵπαμαι — ἴσταμαι, ἴστημι — ἰστίον, ἱστορία — ἱστορῶ, ἰστός.

Ο

Ὀδός — ὀδεύω, ὀδηγῶ — ὀδοιπόρος, ὄθεν — οἶος, ὀκλᾶς¹⁹ — ὀλκή,²⁰ ὀλμος²¹ — ὄλος, ὀμαλός — ὀμάς, ὀμήγυρις — Ὀμηρος, ὀμιλος — ὀμιλῶ, ὀμίχλη — ὀμοιος, ὀμοῦ — ὀμως, ὀπηλίκος — ὀπλή — ὄπλον, ὀποῖος — ὄπου — ὀπόσος, ὀπότερος — ὄπως, ὄρασις — ὀρίζω — ὄριον, ὄρκος — ὄρμαθός, ὄρμη — ὄρμος,²² ὄρμῶ — ὄρος (ὄ) — ὄρῶ, ὄς — ὄσάκις — ὄσιος, ὄσος — ὄστις, ὄταν — ὄτε — ὄτι — ὄ,τι, οὗτος — οὕτως.

Ω

Ὠδε — ὦρα, ὠραῖος — ὠρολόγιον — ὠριμος, ὦς — ὦστε.

11. καθεύδω. 12. μπαγιατικός. 13. στραγγιστήρι. 14. καρφί. 15. χαρωπός. 16. εὐσπλαγγνικός. 17. λουρί. 18. πόθος. 19. φορτηγὸν ἱστιοφόρον. 20. ἔλξις. 21. λίθος λεῖος κυλινδρικός. 22. ὄρμαθός, περιδέραιον.

X. ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΔΙΠΛΑ ΟΜΟΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ

Γράφονται με διπλά ὅμοια σύμφωνα αἱ κάτωθι λέξεις :

- ββ — κράββατος (κρεββάτι), Σάββατον (Σάββας κλπ.).
- γγ — α) ἄγγελος, ἀγαρεία, γάγγλιον, γάγγραινα, γογγύζω, ἴλιγγος, κλαγγή, λάρυγξ (λάρυγγος), μαγγανεία, μῆνιγξ, (μήνιγγος), παρασάγγης, πλάστιγξ (πλάστιγγος), σάλπιγξ (σάλπιγγος), σπόγγος, στραγγαλίζω, στρογγύλος, σφίγξ (σφιγγός), σφίγγω, φάλαγξ (φάλαγγος), φέγγω, φθόγγος, φόρμιγξ (φόρμιγγος), φραγγέλιον.
β) Ἐξ ἀφομοιώσεως τοῦ —ν τοῦ α' συνθετικοῦ : ἔγ—γαμος (ἐν—γάμος) ἔγ—γονος, ἔγ—γράμματος, ἔγ—γραφον, ἔγ—γυητής, ἐγχεγ—γυον, συγ—γενής, συγ—γνώμη, συγ—γραφεύς.
- κκ — α) ἄκκισμός, κόκκινος, κόκκος, λάκκος. Μέκκα, Περδίκκας, Ρεβέκκα, Τρίκκαλα, Τρίκκη.
β) ἐκ συνθέσεως : ἀνέκ—κλητος, ἐκ—καθάρσις, ἐκ—κλησία, ἐκ—κρεμές, (παρ) ἐκ—κλισις, ἐκ—κρισις.
- (καλλ —) καλλί—γραμμος, καλλι—γράφος, καλλι—επής, καλλι—θέα, καλλι—κέλαδος, καλλι—μάρμαρος, καλλί—νικος, καλλι—πάρης, καλλι—ρροος, καλλι—τέχνης· καλλονή, κάλλος· καλλυντικός· καλωπίζω, καλλωπιστικός.
- λλ — α) ἀγαλλίασις, ἀλλά, ἀλλαγή, ἀλλεπάλληλος, ἄλλος, ἄλλοπρόσ-αλλος, ἀλλαχοῦ, ἄμιλλα, ἀλλότριος· ἐλλέβορος, ἔλλειμμα, ἔλλειψις, ἔλλειπτική· ἐλλόγιμος· κατάλληλος, κόλλα, κολλῶ, κόλλυβος, κολλύριον, κοράλλιον, κορυδαλλός, κρύσταλλον· μᾶλλον, μέταλλον, μέλλον· παράλληλος, πολλαπλασιάζω, πολλοί, πρωτόκολλον· ὑπάλληλος· φύλλον· χρυσαλλίς· ψελλίζω· ψύλλος.
β) Ἑλλάς, Ἑλλη, Ἑλλην, Καλλίας, Καλλιμάχος, Καλλιόπη, Καλλίδρομον, Κεφαλληνία, Κυλλήνη, Πέλλα, Πελλήνη, Ψελλός. Ἀντίλλαι, Βαστίλλη, Βερσαλλία, Βρυξέλλαι, Γαλλία, Ρήγιλλα, Σίβυλλα, Σύλλας.

Σημ. Διὰ τὰς με δύο -λλ- γραφομένας καταλήξεις βλέπ.—ελλα σ. 12—λλω. σ.15

— μμ — α) ἄμμος, ἄμμωνία, ἄμματος, ἑκατομμύριον, κόμμωσις, κρόμμυον, μαμμωνᾶς, Ἑμμανουήλ.

β) Ἐξ ἀφομοιώσεως τοῦ —ν τοῦ α' συνθετικοῦ· ἔμ—μεσος (ἐν — μέσος), ἔμ — μετρος, ἔμ — μισθος, ἔμ — μονος· πλῆμ — μέλημα (πλῆν — μέλος), πλῆμ—μυρα (πλῆν—μύρω), συμ—μαθητής (συν—μανθάνω), σύμ—μαχος (σύν—μάχομαι), συμ—μερίζομαι, συμ—μετοχή, συμ—μετρία, συμ—μορία, συμ—μόρφωσις.

γ) Ἐξ ἀφομοιώσεως τοῦ χειλικοῦ χαρακτῆρος —π—β—φ— πρὸς τὸ —μ— τῆς καταλήξεως τοῦ Παρακειμένου, Ἵπερσυντελικῶν καὶ τῶν εἰς —μα ρηματικῶν ἐπιθέτων·

ἄπ—τω, ἦμ—μαι, (ἦπ—μαι) ἦμην, ἄμμα· βλάπ—τω, βέβλαμ—μαι (βλάπ—μαι), ἐβεβλάμην, βλάμμα· γράφω, γέγραμμαι (γραφ—μαι) ἔγεγράμην, γράμμα, γραμμᾶριον, γραμματική, γραμμῆ· καλύπτω, κεκάλυμμαι (κάλυπ—μαι), ἐκεκαλύμην, κάλυμμα· κόπ—τω, κέκομμαι (κοπ—μαι), ἐκεκόμην, κόμμα· λαμβάνω, εἴλημμαι (ληβ—μαι), εἴλημην, (δί)λημμα, ἐπανελημμένος, ἐπανελημμένος· ράπ—τω, ἔρραμμαι (ραπ—μαι), ἐρράμην, ράμμα· ρίπ—τω, ἔρριμμαι (ριπ—μαι), ἐρρίμην, (ἀπό)ριμμα· στέφω, ἔστεμμαι (στεφ—μαι), ἐστέμην, στέμμα· τρίβ—ω, τέτριμμαι (τριβ—μαι) ἔτετρίμην, τρίμμα.

— νν — βλέννα, γέεννα, γενναῖος, γέννημα, γεννήτωρ, γεννώ (ἀγέννητος, γεννημένος)· ἐννέα, ἐννεακόσια (ἀλλὰ ἕνατος, ἐνακόσια), ἔννοια, ἐννοῶ, ἔννομος· κάνναβις· παλιννόστησις, παννουχίς· σύννεφον· τήβεννος· τύραννος· χάννος.

— ππ — ἵππος· ἵππόδρομος, ἵππικόν, ἵπότης, μόνιππον· Δέξιππος, Ἑρμιππος, Φίλιππος.

— ρρ — α) θάρρος, Σέρραι, Πύρρος Ἑρρῖκος.

β) Ἐξ ἀφομοιώσεως τοῦ σ— ἢ τοῦ F τοῦ β' συνθετικοῦ λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ ρ' π.χ·

αἰμορραγία, ἀμφίρροπος, ἀναντίρρητος, ἀναρριπίζω, ἀνάρρωσις, ἀντίρρησις, ἀντίρροπος, ἀπόρροια, ἀπορρίπτω, ἀπορροφῶ, ἄρρωστος· διαρροή, διαρρυθμίζω· ἐπίρρημα, ἐπιρροή, ἔρρινος, ἐτοιμόρροπος· ἰδιόρρυθμος, ἰσορροπία· καταρράκτης· μεταρρυθμίζω, μηχανορραφία· ὁμόρρυθμος· παλίρροια, παρρησία, πρόρρησις, πυρρίχη, πυρρός· συρροή· ψυχορραγῶ.

— σσ — α) βυσσοδομῶ, γλώσσα, θάλασσα, κασίτερος, κίσα, κισσός, κλασσικός, κολοσσός, κυπάρισσος, λύσσα, μέλισσα, μολοσσός, νάρκισσος, νεοσσός, πάσσαλος, περισσεύω, περισσότερον, περυσός, πεσσός, πίσσα, τέσσαρα.

β) Ἐξ ἀφομοιώσεως τοῦ —ν— τοῦ α' συνθετικοῦ συσσίτιον (συν—σίτιον), σύσσωμος, συσσωρεύω.

γ) Κύρια ὀνόματα : Ἄλικαρνασσός, Βριλησσός, Ἐδεσσα, Ἐλασσών, Θεσσαλία, Κασσάνδρα, Κασσιόπη, Μεσσηνία, Ὀδησσός, Ὅσσα, Παρνασσός, Ἀβησσυνία, Ἀσσυρία, Λισσαβών, Μισσισιππής.

— ττ — ἐλάττων (ἐλάσσων), ἐλαττώω, ἐλάττωμα, ἐλάττωσις· ἦττα, ἦτῶμαι, ἦττον (οὐχ ἦττον).

ΜΕΡΟΣ Β'.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΙ

Ἡ ἐτυμολογία, ἡ ὁποία δίδει τὴν ἀνατομίαν τῶν λέξεων, μᾶς γνωρίζει α) τὴν ἀρχικὴν προέλευσιν τῶν λέξεων, β) τὴν ἀρχικὴν τῆς ρίζης σημασίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν μὲ συνεκδοχὴν προῆλθον αἱ σημασίαι ὅλων τῶν ὁμορρίζων, γ) τὸν τρόπον τῆς δημιουργίας νέων λέξεων μὲ τὴν παρὰ γω γ ἢ ν καὶ τὴν σ ὕ ν θ ε σ ι ν, δ) τὴν ὀρθογραφίαν τῶν λέξεων, ε) πλουτίζει καὶ ὀργανώνει τὸ λεξιλόγιον καὶ γενικῶς ὑποβοηθεῖ, κατὰ θετικὸν τρόπον, εἰς τὴν βαθυτέραν γινῶσιν καὶ κατάρτησιν τοῦ ὀργάνου τῆς γλώσσης.

Παρατίθενται κατωτέρω μερικαὶ βασικαὶ ἐτυμολογικαὶ οἰκογένειαι κατ' ἀλφαβητικὴν σειράν.

Α

- ἄγν** — : **ἄγαν** «πολύ», **ἄγαμαι** («θαυμάζω»), **ἀγαί—ομαι** «ἀγανακτῶ», **ἀγά—ζω**, **ἀγάλ—λω** «καθιστῶ τινα ἔνδοξον, καυχῶμαι, εὐφραίνομαι», **ἄγαλ—μα** «πᾶν ἐφ' ᾧ τις ἀγάλλεται», **ἀγαλλίασις** «ὑπερβολικὴ χάρᾶ», **ἀγλα—ός** («λαμπρός»), **ἀγλά—ισμα** «κόσμημα, σέμνωμα».
- αγ** — : (ἐπιφ. **ἄι**) **ἄ—γω** (<**ἄι—jω**>), **ἀγ—ινέω**, **ἀγ—ός** «ἀρχηγός», **ἀγ—ών**, **ἀγ—υιὰ** «δόδος, λεωφόρος», **ἠγοῦμαι ἠγεμῶν**.
- ἄγ** — : **ἄγ—ος** «ἐξάγνισις, θυσία», **ἄγ—ιος**, **ἄγ—νός**, **ἄζομαι** («εὐλαβοῦμαι»). **ἄγος** «κατάρᾳ, μίασμα», **ἄγ—ής**, **ἐν—αγ—ής** «ἀσεβής», **εὐ—αγ—ής** «ἀπληλαγμένος ἄγους, εὐσεβής».
- ἀγκ** — : **ἄγκ—ος** «καμπύλον, κοῖλον, φάραγξ ὀρεινὴ», **ἀγκ—άλη**, **ἀγκ—ών**, **ἀγκ—ύλη**, **ἄγκ—ιστρον**, **ἄγκ—υρα**.
- ἄδ** — : **ἄδην** «μέχρι κόρου», **ἄδ—έω**, **ἄσ—η** «κόρος», **ἄσ—ομαι** «κορέννυμαι, χορταίνω», λατ. *satis* «ἀρκούντως».
- αιF** — : **αι—ών**, **αι—εί**, **ἀ—εί**, **ἄFίδιος** καὶ **ἄειδιος** «αἰώνιος, παντοτινός».
- αFισθ** — : **ἄιτω** «ἀντιλαμβάνομαι», **ἐπαίτω** «γνωρίζω καλῶς», οἱ **ἐπαίοντες** «οἱ καλῶς γνωρίζοντες», **αἰσθάνομαι**.

- αλς** — : ἄλς «θάλασσα», ἄλ-ιεύς, ἄλ-μη, ἄλ-μυρός, ἄλ-υκός, ἄλ-ίζω, ἄλί-κλυστος, ἄλί-τυπος· ἄλ-ιμος, ἄλι-μυρήεις, ἄλ-ιος, ἄλί-πλαγκτος.
- αλ** — : ἄλ-ιταίνω «ἀμαρτάνω, ἀδικῶ», ἄλι-τρός ἢ ἄλι-τήριος «ἐνοχος, ἀμαρτωλός», ἄλι-τήμων «εὐεπίφορος εἰς σφάλματα». Συγγενῆ : ἄλ-η, ἄλ-άομαι «πλανῶμαι», ἄλ-ήμων, ἄλ-ήτης «πλάνης».
- αλκ** — : ἄλκ-ῆ «σωματικὴ ρώμη, ἀνδρεία», ἄλ-χιμος «ἰσχυρός, ρωμαλέος», ἀλέξω «ἀπομακρύνω», ἄλκ-τήρ «ὁ ἀπομακρύνων» (ἀλεξικέραννον, ἀλεξήλιον, ἀλεξίπτωτον).
- Far** — : αἶρ-ω «σηκώνω», ἄρτος (< ἄρτός), ἄρ-δην (ἄέρ-δην) «σηκωτά», μετ-τήρορ-ος, μετ-έωρ-ος, παρ-ήρορ-ος «ὁ παραζευγνύμενος ἵππος».
- αρ** — : ἄρ-αρ-ίσκω «συνάπτω, συναρμόζω», ἄρ-θρον, ἄρ-θμός, ἄρ-ι-θμός· ἄρ-μός, ἄρ-μόζω, ἄρ-μονία· ἄρ-τι, ἄρ-τιος, ἄρ-τίζω «ἐτοιμάζω, ἐπιτελῶ»· ἄρ-τόνω «τακτοποιῶ κάτι μὲ τέχνην», ἄρ-τός «φιλία», ὄμ-αρτή «ὀμοῦ, μαζί»· ἄρ-ι· ἄρ-είων, ἄρ-ιστος ἄρ-ετή, ἄρ-έσκω· ἔρ-ι· ἔρ-ίηρος «πιστός, ἀφωσιωμένος».
- αρκ** : ἄρκ-έω «ἀπομακρύνω, ἀποσοβῶ», λατ. *arceo* «εἴργνυμι, ἀπείργω», *arx* (ἀπὸ *arc-s*) «ἀκρόπολις».
- αF** — : 1. α) αὔ-ω, ἄη-μι «φυσῶ», ἀή-της «βιαία πνοὴ ἀνέμου», β) αὐ-σσω, αὐ-τέω, αὐ-τή, αὐ-τμή «φύσημα, πνοή», γ) αὐ-λή «τόπος ὅπου φυσάει», Αὐ-λής, αὐ-λός «πνευστὸν ὄργανον», ἄελ-λα «θύελλα», δυσ-αής «ὁ κακῶς πνέων».
- αF** — : 2. αὔ-ω αὐ-ος, αὐ-αίνω «ἐναύω», αὐσ-τηρός «ὁ ξηραίνων, ὁ δριμύς». αὐχ-μηρός «ἐξηρός», αὐχ-μήεις «ἐξηρός».
- αχ** — : ἄχ-ος, ἄχ-νυμαι, ἄχ-ομαι, ἀκαχίζω, ἀκάχημαι (ἐκ τοῦ ἄχ-αχ > ἀχάχημαι > ἀκάχημαι).

B

- βαF** — : βαῦ-νος «κλίβανος, καμίνι», βάνανσος, (ἀπὸ βαυ+αῦω «ὁ ἀνάπτων τὸν βαῦνον, ὁ ἐργαζόμενος διὰ πυρός, ὁ μηχανικός, ὁ σιδηρουργός», πρβ. «βάνανσοι τέχνηαι καὶ κατώτεραι, αἱ χειρωνακτικαί», καὶ τῆς Νέας βανανσότης, ἢ, «τραχύτης, χυδαιότης».
- βρ** — : βο-ρά «τροφή», βιβρώσκω «τρῶγω, κατατρῶγω», βρώσις βρωῖμα

«τὸ τραγόμενον, φαγητὸν», λατ. *denōdo* «καταβροχθίζω», πρβ. δημοβόρος «ὁ κατατρῶγων τὰ τοῦ δήμου».

Γ

- γελ** — : **γελ**-ῶ, **γελ**-αστός, **γελ**-ανής, **γέλ**-ως, **γαλ**-ηρός, **γαλ**-ήνη, **γλή**-νη, **ἄ**-γλα-ός «λαμπρός», **γλαν**-κός «άπαστράπτων, στυλ-πνός, γαλάζιος».
- γερ** — : **γέρ**-ων, **γρα**-ῖα, **γρα**-ῦς, **γῆρ**-ας, πρβ. ἀγγλ. *grey* = ψαρός, γαλλ. *gris* «γκρίζος».
- γηθ** — : **γηθ**-έω «χαίρω, ἀγάλλομαι», **γηθ**-όσυνος, **γαίω**, λατ. *gaudeo* «χαίρω».
- γλυκ** — : **γλυκ**-ύς, **γλυκ**-ερός, **γλυκ**-αίνω, **γλυκ**-ύτης· **γλεῦκ**-ος, **ἄ**-γλευ-κῆς «πικρός, δριμύς».
- γλυφ** — : **γλύφ**-ω «κοιλαίνω, λαξεύω», **γλυφ**-ή, **γλυφ**-ίς, **γλύφ**-ανον, **γλυφ**-εῖον, **γλυφ**-εύς, **γλύπ**-της, **γλυπ**-τική, **γλυπ**-τός, **γλυπ**-τόν.
- γο** — : **γό**-ος, «θρῆνος, γοητός», **γο**-άω «στενάζω», **γοε**-ρός, **γό**-ης ὁ μὲ «γοεράς κραυγὰς ἐκστομίζων μαγείας, μάγος».
- γρατσ** — : **γράστ**-ίς, ἀττ. **κράστ**-ίς «γρασίδι», **γρά**-ω «τρώγω, ροκανίζω», **γραστ**-ίζω «τρέφω μὲ γρασίδι» (παράγεται ἀπὸ τὸν ἦχο **γρατς**-κράτς, τοῦ ἀκούεται ὅταν τὰ ἵπποειδῆ κόβουν καὶ ροκανίζουν τὸ γρασίδι).

Δ

- δα** — : **δά**-ω «μανθάνω», **δι**-**δά**-σκω, λατ. *doc*-eo(;) «διδάσκω, παι-δεύω».
- δαF** — : 1. **δαί**-ω «καίω», **δᾶς** (ἀπὸ **δαίς**), **δα**-λός «δαυλός», **δα**-ίς «μά-χη», **δά**-ιος «ἐχθρικός, ὀλέθριος», **ἀδή**-ιος «ἀπόρθητος».
- δα** — : 2. **δαί**-ω «μοιράζω, μερίζω», **δα**-ίζω, **δαί**-νυμι, **δαίς**, **δαι**-τρός, «ὁ κόπτων, ὁ διαμοιράζων τὸ κρέας», **δαι**-τυμῶν «ὁ πα-ρακαθήμενος εἰς τὸ δεῖπνον», πρβ. **συν**-**δαι**-**τυμῶν** «σύνδειπνος». **δα**-σμός «διανομή, διαμοιρασμός», **ἀναδασμός**.
- δαμ** — : **δαμ**-άω, **δάμ**-αο «σύζυγος», **δάμ**-αλις, **ἀδμη**-ές «ἀδάμαστος».
- δαπ** — : **δάπ**-πτω, **δαρδάπ**-τω «καταβροχθίζω», **δαπ**-άνη «τὸ δαπανώ-μενον», **δέ**-πας «ποτήριον», **δεῖπ**-νον, λατ. *daps* «δεῖπνον».
- δεF** — : **δεῖδ**-ω, **δέδι**-α «φοβοῦμαι», **δέ**-ος, **δεῖ**-μα, **δει**-νός, **δει**-λός.

- δεφ** — : **δέ-φω**, μέλ. *δέ-φω* «κατεργάζομαι» (πρβ. *βυρσο-δέψης*), *διφ-θέρα* «δέριμα», πρβ. *τῆς Νέας τὸ ἀντιδάνειον «τεφτέρυ»*.
- δρεπ** — : **δρέπ-ω** «ἀποκόπτω καρπούς», *δρεπ-άνη*, *δρέ-πανον*· *δρύπ-τω* «ξεσχίζω, γρατσουνίζω», *ἀπο-δρύφ-ω*, *δρουπ-ίς* «εἶδος ἀγκαθιοῦ», *ἀμφι-δρουφ-ῆς* «γύρω ἐσχισμένος», *δρουφ-ῆ* «ξέσχισμα», *δρουφ-άζω* = *δρύπτω*.
- δυ** — : **δύ-ο** (ἀπὸ *dFis*, λατ. *du-o*), *δεύ-τερος* (ἀπὸ *δFέ-τερος*)· *δοι-ός* «διπλοῦς», *δισ-σός* «διπλοῦς»· *δί-χα* «χωριστά», *δι-χάζω* «χωρίζω», *δι-χθά*, *δίφ(ο)ρος*, *δι-φνής*, *δί-χηλος*, πρβ. *δί-βουλος*, *δί-μηνος*.
- δρυ** : **δόρ-υ** «ξύλον» πρβ. (πρβ. *δούρειος ἵππος*), *δρῦ-ς*, *δρυ-μός*, *Δωρ-ιεύς* (;).

E

- (σ)εδ : **ἔξο-μαι** (*σεδ-ιομαι*), πρβ. λατ. *sed-eo* «κάθημαι», *sed-es* «ἔδρα», *εἶ-μαι* (*σεδ-μαι*)· *ἔδαφος*, *ἔδ-ρα*, *ιδ-ρύω* «τοποθετῶ εἰς τὸ ἔδαφος»· *ὄδ-ός*, *οὐδ-ός* «κατώφλι».
- (F)ελ : **εἴλ-ω** (*ἑάλην, ἄληναι*) «συγκεντρώνω», *άλ-ῆς* «ἀθρόος» ἀελλῆς, ἀολλῆς· *ἀλίζω* «συγκεντρώνω», *ἄλις* «σωρηθόν», *ἄλια* «συνέλευσις», *Ἥλιαία* «αἰθουσα ἐν Ἀθήναις εἰς τὴν ὁποίαν συνήρχετο καὶ συνεδρίαζε τὸ μέγα δικαστήριον».
- (F)ελ — : «συνθλίβω, συμπιέζω», **εἰ-λέω**, *εἴλ-αο* «σκέπασμα, καταφύγιον», *οὐλ-αμός*, *ἴλ-η*, *ὄμ-ιλος* «συνθηροισμένον πλήθος», *ὄμιλῶ*.
- (F)ελ — : (F)**αλ-** : «περιστρέφω» : **ἐλύ-ω**, *ἔλ-υτρον* «κάλυμμα, θήκη», *ἐλ-ιξ*, *ἐλ-ίσσω*, *εἴλ-εός*· *ἴλ-ιγξ*, *ἴλ-ιγρος*, *ἴλ-ιγγιάω*· *ὄλ-μος* «λίθος στρογγύλος, κύλινδρος», *οὐλ-αῖ* «χονδροαλεσμένο κριθάρι», *οὐλ-οχύται*· *ἄλ-έω* «ἄλέθω», *ἄλ-εία-τα* «ἄλεσμένος σῖτος», *ἄλ-ευρον*· *ἄλ-οάω* «ἄλωνίζω», *ἄλ-ωῆ* = *ἄλ-ως* «ἄλώνι».
- ἔλκ : **ἔλκ-ω**, *ἐλκ-ύω*, *ἐλκ-υστάζω*, *ἔλκ-ηθρον*· *ὄλκη* «ἔλκειν, ἔλξις»· *ὄλκας* «πλοῖον ρυμουλκούμενον», *ὄλκ-ός* «μηχάνημα διὰ τοῦ ὁποίου τὰ πλοῖα ἀνεσύροντο εἰς τὴν ξηράν», *ἄλοξ*=*αῖλαξ*
- (V)ελ — : **ἐέλδομαι** (< *ἐF-έλδομαι*) «ἐπιθυμῶ», *ἐέλδωο* «ἐπιθυμία, εὐχή», *βόλ-ομαι*, *βούλ-ομαι*, λατ. *volo (volui, velle)*.
- ἔνς : εἰς (ἀπὸ *σενς*), πρβ. λατ. *sem-el* «ἅπαξ», *sem-per* «πάντοτε», *sim-ul* «ὁμοῦ», *sim-ilis* «ὁμοιος»), *μί-α* (ἀπὸ *σμί-α*), *μῶν-υξ*

«μὲ μίαν ὀπλήν, νύχι), ἄμ-α (σαμ-α), ὄμ-ός «ἄθροος», ἄ-παξ, ἄ-πας.

- (V)ελπ - : ἔλπ-ω, ἐ-έλπ-ομαι, ἐλπ-ίς = ἐλπ-ωρή, λατ. *volu-rius* «ἐπιθυμία», σύνθ. ἔπ-αλπ-νος «εὐτυχής, εὐχάριστος».
- (σ)επ - : ἔπ-ομαι «ἀκολουθῶ», ὄπ-άων, ὄπ-αδός, λατ. *sequ-or* «ἐπομαι, ἀκολουθῶ».
- (F)επ - : ἔπ-ος «λόγος», πρβ. ἐν-έπω «διηγοῦμαι, περιγράφω», καὶ μὲ θέμα οπ-οψ-, ἐν-οπή «φωνή, δέησις», ὄμφή πρβ. *Καλλι-όπη* «ἡ ἔχουσα ὡραίαν φωνήν», λατ. *vox* (ἀπὸ *voc-s*) «φωνή», ὄσσα (ἀπὸ ὄκ-σα) «φωνή».
- (ε)ρυγ - : ἐρύγ-ω «μυκῶμαι», ἐ-ρύγ-μηλος «ὁ δυνατὰ μυκώμενος».
- (σ)εχ - : ἔχ-ω (ἀπὸ σέχ-ω), ἴσχω (ἀπὸ σι-σέχ-ω), ἰσχ-άς «ξηρὸν σῦκον», σχέ-σις, σχε-θεῖν, σχέ-τλιος «ὁ ὑποφέρων, δυστυχής», σχῆ-μα, σχο-λή· ὄχ-α «ἔξ-οχα, ἐξόχως», ἔξ-οχος, ἐκ-τικὸς «ὁ καθ' ἑξίν, συνήθης», ἔσ-τωρ «πάσσαλος ἐμβαλλόμενος εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ρυμοῦ», ἐξῆς «ἐν συνεχείᾳ», ἐχ-υρός, ἰσχ-ύς.

Z

ζς - : ζέ-ω «ζεσταίνω», ζέ-σις, ζέ-ομαι, ζέ-μα, ζε-στός, ζό-η «ζωή».

Ἡ ρίζα ζς-πιθανὸν προέρχεται ἀπὸ τὸν λεπτὸν συριστικὸν ἦχον ζς (ζίς), ὁ ὁποῖος ἀκούεται κατὰ τὴν ἀρχομένην θέρμανσιν τοῦ ὕγροῦ.

H

Ἡὼς - : εἶως, ἔως «αὐγή», αὔος, αὔ-ος, λατ. *aur-ora* «αὐγή», *aus-ter* «νότιος θερμὸς ἄνεμος, νότος».

ἦδ - : ζFαδ- : ἦδ-ύς «γλυκύς», ἦδ-ομαι «εὐχαριστοῦμαι, τέρπομαι», ἦδ-ος «τέρψις», ἦδ-ονή «εὐχαρίστησις», ἄσ-μενος (ἀπὸ ἄδ-μενος), ἐδ-ανός «γλυκύς, λαμπρός», λατ. *suau-is* «ἠδύς», *suavitas* «ἠδύτης».

ἦχ - : ἦχ-ος, ἦχ-ος, ἦχ-ή, ἦχ-έω, ἦχ-έτης· δυσ-ηχῆς «ὁ δυσαρέστως ἦχῶν», ἰάχ-ω, ἰαχ-ή, ἰαχ-έω «ἐκπέμπω κραυγὴν».

- θα** — : **θα—άσσω**, **θά—σσω**, **θα—κέω**, **θο—άζω** «κάθημαι», **θά—κος**, **θῶ—κος** «θέσις, ἔδρα».
- θιγ** — : **θίγ—ω** «ζυμώνω, σχηματίζω», πρβ. λατ. *fig—ura* «διάπλασις, σχῆμα», *fig—ulus* «κεραμεύς» (ἀπό ρῆμα *figo* «πλάττω») **θιγ—γάνω** «ἐγγίζω ἐλαφρῶς».
- θρ** — : **θρέ—ομαι** «ξαφνιάζω», **θρό—ος**, **θόρ—υβος**· **θρη—νος**, **θρῦ—λος**, **τον—θορ—ύζω** (ἀπό **θρ—θρ—**) «ὀμιλῶ ἀνάρθρως καί μουρμουριστά».
- θορ** — : **θούρ—ιος** «ὀρμητικός», οὐσ. **θοῦρις—ιδος** (ῆ), «ὀρμητικότης, μανία»· **θοῦρ—ος** «ὁ ἀναπηδῶν», **θρώσκα** «πηδῶ, ἐφορμῶ, προσβάλλω»· **θορ—ή=θορός**· πρβ. ὁ **θούριος** τοῦ Ρῆγα ἢ **θούριον** (τό), «πολεμικὸν ἄσμα, ἐμβατήριον».
- θυ** — : **θύ—ω** 1. «θυσιάζω», **θυ—ηλή** «τὸ καιόμενον μέρος τοῦ θύματος», **θῦ—μα**, **θυ—μέλη** «θυσιαστήριον», **θύ—ος** «θυσία, προσφορά θυσίας», **θύ—μος ἢ θύμον** (τὸ) «εἶδος εὐώδους φυτοῦ, θυμάρι».
- θυ** — : **θύ—ω** 2. «φέρομαι ὀρμητικῶς», **θύ—νω**, **θυ—νέρω**, **θύε—λλα** «καταιγίς, ἀνεμοστρόβιλος», **θυ—μός** (προέρχονται ἀπὸ τὴν ἡχοποιήτον ρίζαν **fu—** τοῦ **φυ—σῶ**, πρβ. λατ. *fu—ro* «μαίνομαι, παραφέρομαι», *fu—riosus* «μανιώδης, παράφορος») **fu—ρογ** «μανία, παραφορά»).
- θωπ** — : **θῶψ** «ὁ μετὰ θαυμασμοῦ ἐγκωμιστής», **θωπ—εύω**, **τέ—θηπ—α**, **θάμβος**, **τάφος** «κατάπληξις».

I

- ιαπ** — : **ιάπ—τω** «ἐξακοντίζω, ἐκσφενδονίζω», **ἱαμβ—ος** «ὁ ριπτόμενος ἐναντίον τινὸς στίχος», λατ. *jac—io* «ρίπτω».
- (F)ικ** — : **ἱκ—ω** **ἱκ—άνω**, **ἱκ—νέομαι** «φθάνω», **ἱκέτης** «ὁ ἐρχόμενος ὅπως ζητήσῃ βοήθειαν καὶ προστασίαν», **ἱκ—μενος** (οὔριος) «οὔριος, εὐνοϊκός», **προῖσ—σομαι** (προῖξ), **προῖσ—σομαι** «ζητῶ δῶρα», **προῖκ—της** «ἐπαίτης».
- (j)α(v)** — : **ιαίν—ω** «εὐχαριστῶ, εὐφραίνω», **ιά—ομαι**, **ια—τρός**, **ια—τρεῖον**, **ια—τρικός** **ια—τρόμαντις**.

(j)e(j)e : **ΐη-μι** «θέτω εις κίνησιν, κάμνω τι να κινηθῆ», πρβ. ἄφ-εις, ἄν-εις, δί-εις, πάρ-εις «χαλάρωσις, ἑλαφρὰ παράλυσις», ὕφ-εις «μειώσις ἐντάσεως», ἐφ-ίεμαι «σφοδρῶς ἐπιθυμῶ», ἔφ-εις «ζωηρὰ ἐπιθυμία».

Κ

καν — : **καν-άσσω** «ἡχῶ», **καν-αχή**, **καν-αχέω**, **κόν-αβος** «κρότος, πάταγος, κλαγγή», λατ. *cano* «τραγουδῶ».

καλ — : **καλ-ῶ**, **κέλ-ομαι**, **κελ-εύω**, πρβ. λατ. *cla-mo, calo* «καλῶ», *cal-endaе, con-cil-ium* «συνέλευσις».

καχλ — : **καχλ-άζω** «κάνω κρότο, ἐπὶ ὕγρῶν», **κάχλ-η-ξ** = **κάχλ-ος** «χαλίκι».

κμν — : **κάμν-ω** «κοπιᾶζω, ἀποκάμνω», **κάμ-ατος**, **κμη-τός** «κατειργασμένος», **ἀκάμ-ας**, **πολύ-κμητος** «πολὺ ἐπεξεργασμένος»: **κομ-έω**, **κομ-ίζω**, **ἵππο-κόμ-ος**, **νοσο-κόμ-ος**, **κῶμ-α** «βραθὺς ὕπνος, λήθαργος» **κοιμ-άομαι**. Τὸ θέμα **κμν**-πιθανὸν ἀποτελεῖ ἡχομιμητικὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἐκφωνήματος *κμηη*, ποὺ ἐκβάλλει ὁ κουρασμένος ἢ ὁ ἀσθενής.

κεῖμ — : **κεῖμ-αι** «κοίτομαι», **κοί-τη**, **κοι-μάω**, **κῶ-ας** «δέρμα», **κώμ-η**, **Κύμ-η** (συγγενὲς πρὸς τὸ προηγούμενον).

καρπ — : **καρπ-άλιμος** «ταχύς, ὀρμητικός», **καρπ-άλιμος** «ταχέως, ὀρμητικῶς»: **κραιπ-νός** «ταχύς, αἰφνίδιος, ὀρμητικός, σπεύδων», **κραιπάλη** «κεφαλαλγία ἐκ πολυποσίας», **κραιπαλάω**, **κραιπαλίζω**.

κι — : **κί-ω** «πορεύομαι, πηγαίνω», **μετα-κι-άθω** «ἀκολουθῶ κατόπιν», **κί-εο** «κινῶ», **κι-νέω**, **κί-νυμαι** «εἶμαι ἐν κινήσει», **κί-νδαξ** «εὐκίνητος», **ὄνο-κί-νδιος** «ὄνηλάτης».

κελ — : **κέλ-λω** «κατευθύνω τὸ πλοῖον πρὸς τὴν ἀκτὴν», **κέλ-ης** «ταχὺ πλοῖον, ταχύς ἵππος», **κέλ-ομαι** «ὠθῶ πρὸς τὰ ἔμπρός», πρβ. **ὀ-κέλλω** «ρίπτω τὸ πλοῖον εἰς τὴν ξηράν», **βου-κόλος** «βοσκὸς ἀγέλης βοῶν», πρβ. λατ. *celox* «κέλης», *cel-er* «ταχύς».

κερ — : **κεῖρ-ω**, **κερ-αῖζω** «κατακόπτω, σπαράσσω, ἐρημώνω, φθείρω», **κέρ-μα** «τεμάχιον, μικρὸν νόμισμα», **κορ-μός**, **κουρ-ά** (ἀπὸ **κορ-σά**), **κουρ-εὺς**.

κέρ — : **κέρ-ας**, **κέρ-αμος**, **κεράν-νυμι**, **κερ-αίρω**, **κερ-έω**, **κίρ-νυμι**,

- κίρ-νάω, ἀ-κέρ-αιος, ἀ-κέρ-ατος «ἀμιγής, καθάρος, ἄσπιλος, ἀπείρακτος», κρᾱ-τήρ, κρᾱσ-ις «ἀνάμιξις».
- κλαF** — : κλείς, κλεί-ω, κλοι-ός «κνυ-κλικός δεσμός τοῦ λαιμοῦ τῶν κυνῶν», λατ. *clav-is* «κλείς», *claudio* «κλείω».
- κλε** — : κλέ-ω «ἐξυμνῶ, δοξάζω», κλέ-ομαι, κλέ-ος «καλή φήμη, δόξα», κλε-ίζω «δοξάζω, ἐξυμνῶ».
- κλυ** — : κλύ-ω «ἀκούω», περι-κλυ-τός «ἐξακουστός», λατ. *clu-eo* «ἀκούω, ἐγκωμιάζομαι», κλύ-μενος «ἐνδοξος, διαβόητος».
- κλυδ** — : κλύδ-ων «τρικυμία, θαλασσοταραχή», κλυσ-μός, κατα-κλυσ-μός, κλύ-ζω (ἀπό κλυδ-jω), Κλυ-μένη, κλυδ-ωνίζομαι «υφίσταμαι σάλον ἀπὸ τὰ κύματα, συνταράσσομαι», κλυσ-τήρ «ὄργανον διὰ τὴν εἰσαγωγὴν ὑγροῦ ἐντὸς κοιλοτήτων τοῦ σώματος», κλυδ-ασμός ἱατρ. ὄρος.
- κλυκ** — : κύκλ-ος «τροχός, περιφέρεια», κυκλ-έω, κυκλ-όω, κύκλ-ιος, κυκλ-ικός, κυκλ-ίσκος, κυλ-λός «κουλός», κυλ-ίνδω.
- κλωκ** — : κλώσ-σω «κλώζω ὅπως ἡ ὄρνις ὅταν ἐπωάζη», κλωγ-μός «φωνὴ τῶν ὀρνίθων» = κλωσ-μός· κλωσ-σα, κλωσ-σῶ (ἀπὸ ρίζα κλωκ-κλωκ, ποὺ κάνει ἡ κλώσσα, ὅταν ἐπωάζη ἢ ὅταν καλῆ τὰ πουλάκια της).
- κουρ** — : κοῦ-ρος (ἀπὸ κόρ-σος) «νέος, νεανίας», κούρ-η, πρβ. λατ. *creo* «δημιουργῶ», *cresco* «φύομαι, αὐξάνω».
- κραιν** — : κραίν-ω, κραι-αίνω «ἐκτελῶ, φέρω εἰς πέρας», κρέ-ων, κρεί-ων, Κρόν-ος «ὁ κρατῶν, ὁ βασιλεύς· κραν-αός «ὁ ἔχων κορυφάς, πετρώδης· κράν-τωρ «κυβερνήτης· κρά-τος, κάρᾱ(-η) «κεφαλὴ».
- κρικ** — : κρίκ-ος «δακτύλιος», κρικ-όω, κρικ-οῦμαι, κρίκω-μα, κρίκ-ωσις, κρικ-ωτός. Ἡ ρίζα εἶναι πιθανῶς ἠχοποιήτος ἀπὸ τὸ ἦχον, τὸν ὁποῖον ἐξάγει κάθε κρίκος κινούμενος μέσα εἰς ἕνα σχοινίον ἢ μέσα εἰς ἕναν ἄλλον κρίκον.
- κρου** — : κρού-ω, κρου-μα «ἦχος ἐγχόρδου», κρού-πεζαι «ὑψηλὰ ξύλινα ὑποδήματα, με τὰ ὅποια πατοῦσαν τὰς ἐλαίας», κρούπα-λα (τά), κρου-πεζοφόρος «ὁ φορῶν ξύλινα ὑποδήματα». Πιθανὸν ἢ λέξις εἶναι ἠχοποιήτος ἀπὸ τὸν ἦχον Κρου-Κρου ἐγχόρδου ὄργάνου κλπ.

- κ(ε)υθ** — : **κεύθ-ω**, «κρύπτω, *κεῦθ-ος*, *κευθ-μός* = *κευθ-μών* «ἄδυτα, κρύπτη».
- κυF** — : α) **κύ-ος** «κύημα», *κυ-έω* «ἐγκυμονῶ», *κύ-ω*, *κυ-ίσκομαι* *κῦ-μα*, *κύ-ημα* («τὸ κυοφορούμενον», πρβ. ἀποκύημα τῆς φαντασίας· *κύ-τος* «κοιλίωμα, κοιλότης»), *κύσ-τις*, *κύ-αθος* «ποτήριον διὰ τοῦ ὁποίου ἤντλουν», *κύ-λιξ*. β) **ΚοF** — : *κοῖ-λος*, *κοιλία*, *καυ-λός* (ἀπὸ ρίζαν **ΚοF**— πρβ. λατ. *cav-us* «κοῖλος», *caverna* «κοιλότης»).
- λαβ** — : **λα(μ)β-άνω**, *λαύ-ω*, *λάζ-ομαι* «λαμβάνω, συλλαμβάνω», *λάφ-υρον*, *ἀμφι-λάφης* = *ἀμφι-λαβῆς* «ὁ περιλαμβάνων πολλά», *λήμ-μα* «πᾶν τὸ λαμβανόμενον, κέρδος», *λήψις*· βλέπ. *λάπ-τω*.
- λαF** — : **ἄ-λαF-ός** «ὁ μὴ βλέπων», *ἀλαοσκοπία* «τυφλὴ ἐπαγρύπνησις», *ΛαF-οκ-όων* «ὁ βλέπων καὶ μαντεύων».
- λα** — : **λῶ** («ἐπιθυμῶ») = *λι-λαί-ομαι*, *λα-ρός* «εὐχάριστος εἰς τὴν γεῦσιν», *λα-μυρός* «γλυκύς», *λή-μα* «φρόνημα», *λαι-μός*, *λαῖ-γμα* «ἀχόρταγος βυθός», *πιθ. καὶ τὰ λώ-ιον*, (ἀττ. *λῶον*), *λῶστος*.
- λαπ** — : **λάπ-τω** «πίνω λαίμαργα», *λάπτης*, πρβ. λατ. *la(m)bo* («λείχω, γλείφω»), *labrum* «χεῖλος»· **ἄ-λαπ-άζω** «σκυλεύω, λεηλατῶ», **ἄ-λαπ-αδνός** «κενός ἀπὸ θάρρους, ἄνδρος, εὐχείρωτος». Ἡ ρίζα **λαπ-άζω** «ἐκκενῶ» πιθανῶς προέρχεται ἀπὸ τὴν ἠχομιμητικὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἤχου *lap-lap* ἢ *hlap-hlap*, ποὺ ἀκούεται, ὅταν τρώγῃ κανεῖς φαγητὸν ὕδαρες καὶ κυρίως εἰς τὰ σαρκοβόρα ζῶα, ὅταν πίνουν «νερὸ» μὲ τὴν γλῶσσαν, πρβ. τῆς Νέας *χλάπτω*, *χλαπατώνω*, βλ. *λαμβάνω*.
- λεπ** — : **λέπ-ω** «ἀπολεπίζω», *λεπὰς* «ἀστρακώδερον προσκολλώμενον ἐπὶ βράχου», *λεπ-ίς* «φλοιός, κέλυφος», *λοβ-ός* («τὸ κέλυφος τῶν ὀσπρίων»), *λόπ-ος* «φλοιός», *κέλυφος* = *λέπυρον*· *λώπ-η*, *λῶ-πος* «προβειά, ἔνδυμα», *λωπ-οδύτης* «ὁ ἐνδύμενος τὰς ξένας λώπας καὶ κλέπτων αὐτάς», *λεπ-τός* καὶ λατ. *in-lep-ide* «ἀκόμψως».
- λιβ** — : **λίβ-ω** «χύνω», *λιβ-άς*, *λιβ-άδιον*, *λιβ-ηρός*, *λιβ* «πᾶν τὸ ἐκχυνόμενον», πρβ. λατ. *libo* < *de-lib-utus* = κατακεχυμένος, *λίμνη*, *λι-μῆν* καὶ μὲ ἐκτενὲς θέμα· *λείβ-ω*, *εἰβ-ω* «σπένδω», *λειμ-ών*· *λοιβ-ή* «σπονδή».

- λισ** — : **λισ**—σός «λεῖος, γυμνός», **λισ**—σάς, ἦ, «λεῖος, γυμνός», **λισ**—πος «λεῖος, ἐστιλβωμένος», **λίσ**—φος «ἄπυγος», **λίσ**, ἦ, **λί**—τρον, τό «ἡ σβάρνα». Εἰς τὴν ἰδίαν ρίζαν φαίνεται ὅτι ἀνήκουν καὶ τὰ **γλίτ**—τον «ἀπόλουμα», **γλίσ**—χος «κολλώδης», **γλοι**—ός «πᾶσα κολλώδης οὐσία», **γλοι**—ώδης, εἰς τὰ ὅποια προτάσσεται ἓνα γ— (πρβ. τῆς Νέας «γλιστρῶ» καὶ «λιστρῶ»).
- λοF** — : α) **λού**—ω, **λου**—έω, **λοF**—έσαι (ἀόρ. ἀπαρμφ.), **λοF**—ετρον «λουτρον».
β) **λύ**—θρον «ρύπος ἀπὸ αἵμα», **λῦ**—μα «ὔδωρ πρὸς νίψιμον, ξεπλύματα», λατ. *lu*—o «λούω», *lustr*o «ἀγνίζω, καθαρίζω».
- λυγ** — : **λύγ**—η «λυκόφως», **λύ**—κη «ἀμφιλύκη», **λύχ**—νος, **λυκ**—όφως, **λυκ**—ανγές, λατ. *lux* (ἀπὸ *luc*—s), *lumen* (ἀπὸ *luc*—*imen*), «φῶς», *lun*—a (ἀπὸ *luc*—*ina*), **λυγ**—αῖος «σκοτεινός, σκιερός». Πρβ. ἐπίσης **ἡλύγ**—η «σκιά, σκότος», **ἡλυγ**—άζω, **ἐπηλυγ**—άζω· **λευκ**—ός, **λεύσ**—σω «βλέπω».
- λυγ** — : **λυγ**—ρός «πένθιμος, λυπηρός, ὀλέθριος», πρβ. λατ. *lugeo* «πενθῶ», *luc*—*tus* «πένθος», *lugubris* «πένθιμος». Ἐπίσης **λοιγ**—ός, **λοίγ**—ιος «θανατηφόρος, πένθιμος, θλιβερός, φρικτός»; **λευγ**—αλέος «δυστυχής, ἐλεεινός, ἀξιοδάκρυτος».
- λυγγ** — : **λύγξ** (λόξυγγας), **λύ**—ζω «ἔχω λόξυγγα», **λύγ**—δην, **λυγ**—μός «σπασμὸς τοῦ στήθους κατὰ τὸν παρατεταμένον θρῆνον»; **ἀνα**—**λύζω** «κλαίω μὲ λυγμούς».

M

- μα** — : **μά**—ω «ἐπιθυμῶ», **μέμα**—α, **μαιμά**—ω, **μῶμ**—αι, **μαί**—ομαι «ζητῶ νὰ κατορθώσω κάτι, προσπαθῶ».
- μαγ** — : **μάσ**—σω «ζυμώνω, σπογγίζω», **μάγ**—μα «ζυμάρι», **μαγ**—εὺς «ζυμωτής», **μάκ**—της «ζυμωτής», **μάκ**—τρον «χειρόμακτρον», **μάγ**—ειρος «ὁ κρεοπώλης, ὁ μάγειρος», **ἐκμαγ**—εῖον «ἀποτύωμα», **μᾶζα**· πρβ. ἐπίσης **σμά**—ω, **σμήχ**—ω, **σμήγ**—μα «καθαρκτικὴ ἀλοιφή», **σμῶ**—διξ «μῶλωψ, πρήξιμον».
- μάλ** — : **μαλ**—ακός, **μαλ**—ακίζω, **μαλ**—άσσω, **βλάξ**, **ἀ**—βλη—χρός «ἀδύνατος, ἀνίσχυρος», **ἀμβλὺς** «ὁ μὴ ὀξύς, ἀδύνατος», **ἀμβλόνω**, **ἀμβλῶ** «προκαλῶ ἔκτρωσιν», πρβ. καὶ **ἀμβλωμα**, **ἐξάμβλωμα** «ἔκτρωμα».

- μάλ** — : **μάλ-α**, *māl-λον*, **μάλ-ιστα**· **μαλ-ερός** «πολύ ισχυρός, όρμητικός», λατ. *mel-ior*, *mel-ius*.
- μαν** — : **μαίν-ομαι**, *μάν-τις*, **μαν-ία**, *μῆν-ις* «όργή».
- μαρ** — : **μάρ-μα-ρός** «άποστράπτων λίθος», **μαρ-μαίρ-ω** «άστράπτω, άκτινοβολώ», **μαρμαρ-ύσσω** «άκτινοβολώ», **μαρμαρ-υγή** «λάμψις, άκτινοβολία», **ά-μαυρ-ός** (ά-στερητ.) «ό μη λάμπων, ό μη σπινθηροβολών, σκοτεινός, άμυδρός».
- μάχ** — : **μάχ-η**, **μάχ-ομαι** «διαπληκτίζομαι, έπιβάλλω χεῖρας», **μάχ-αιρα**, λατ. *mac-ellum* «κρεοπωλείον» (πρβ. μακελλιδό), *mac-ιο* «πολεμῶ, κτυπῶ με ξίφος, σφάττω».
- μεδ** — : **μέδ-ω**, **μέδ-ομαι**, **μεδ-έω**, «ό φροντίζω, ό κυβερνῶν», **μήδ-ομαι** «σκέπτομαι, ύπολογίζω»· **μέδ-ιμος** «μέτρον σιτηρῶν», **μέτ-ρον** = λατ. *mod-us*· **μῆθ-ος**, **μῆθ-εα** «σκέψεις, σχέδια, τεχνάσματα», λατ. *med-itor* «μελετῶ, σκέπτομαι».
- μεν** — : **μέν-ος** «δύναμις, ψυχική διάθεση, όρμή», **μέμον-α**, **μενε-αίνω** «έπιθυμῶ πολύ, εἶμαι πλήρης όργῆς», **μεν-οεικής** «έικανοποιητικός».
- μενν** — : **μέμνη-μαι** «ένθυμοῦμαι», **μνήμ-η**, **Μέν-της**, **Μέν-τωρ**, **μι-μνή-σκω**, **άνα-μι-μνή-σκομαι**, **άνά-μνησις**.
- μερ** — : **μέρ-ος**, **μερ-ίς**, **μερ-ίζω**· **μόρ-α**, **μοῖρ-α**, **μόρ-ος** «τό ύπό τῆς μοίρας καθωρισμένον», **μόρ-σιμος** «ό πεπρωμένος»· **μείρ-ω**, **μείρ-ομαι** «λαμβάνω τό άνήκον εις έμέ μέρος», **ά-μείρ-ω** = **ά-μέρ-δω** = **ά-μαρ-τάνω** «εἶμαι άμέτοχος, άστοχῶ»· **μέρ-οψ** «ό προικισμένος με έναρθρον λόγον».
- μερμερ** — : **μερμηρ-ίζω** «εἶμαι πλήρης μεριμνῶν», **μέρμερ-ος** «ό πλήρης μεριμνῶν», **μέριμ-να** = **μέρμηρα**, ἦ.
- μη** — : **μῆ-λον** «πρόβατον», **μη-λονομεύς** «ό βοσκός προβάτων»=**μη-λοφύλαξ**, **μη-λωτή** «δέρμα προβάτου». Παράγεται άπό τό εκφώνημα **μέε-** τῶν προβάτων, πρβ. βιωτ. **μεί-λον**, ώς και **βληχάομαι**, **βλη-χάζω** και τῆς Νέας **βελ-άζω**, **βέλ-ασμα**.
- μηκ** — : **μηκ-άομαι** «φωνάζω μέεκ-, κυρίως έπί αἰγῶν», **μηκ-άς**, ἦ, **μηκ-άδες**, αἰ, «αἰ αἰγες πού φωνάζουν μέεκκ», πρβ. άρχ. ἰνδ. *meka-h* «τράγος». Τόν χαρακτῆρα **-κ-** τοῦ **μηκ-ῶμαι** εδανείσθη τό **μν-κ-ῶμαι** με **-υ-** τῶν βοῶν, βλέπ. τῆν λέξιν.

- μιν** — : **μιν-υρός** «αὐτὸς ποὺ κλαυθυμρίζει», **μιν-υρίζω**, **μιν-ύρισμα** «κλαυθρύρισμα, σιγανὸν κελάδημα».
- μογ** — : **μόγ-ος** «κόπος, ταλαιπωρία», **μόγ-ις=μόλ-ις'** **μογ-έω**, **μόχ-θος**, **μοχ-θέω**, **μοχ-θηρός** «ὁ πλήρης μόχθου, ἐλεεινός, πονηρός, φαῦλος». Πιθανῶς καὶ τὸ **μῶλ-ος** «μόχθος, κοποπάθεια» καὶ τὸ λατ. **mol-es** «ἄγκος, βαρὺ ἔργον».
- μορ** — : **μόρ-ος**, **μοῖρ-α** (βλέπ. **μέρος**), πρβ. λατ. **mors-tis** «θάνατος», **μορ-τός** «θνητός» = (μ)βροτός, ἄμ-βροτος «ἀθάνατος», ἄμ-βροσ-ία «ἡ τροφή τῶν ἀθανάτων θεῶν», ἄμ-βροσ-ιος «ἀθάνατος», ἄμ-βροτ-όπωλος «ὁ ἔχων ἀθανάτους ἵππους».
- μυ** — : α) **μύ-ω** «κάμνω **μυ-μὲ** κλειστὸ στόμα, κλείω», **μύ-σις** «κλείσιμον τῶν χειλέων, τῶν βλεφάρων», **μυ-ἴνδα** «τὸ παιχίδι ἢ τυφλόμυγα», **μύ-ωψ** «ὁ κλείων τοὺς ὀφθαλμούς», **μυ-έω** «εἰσάγω εἰς τὰ μυστήρια, διδάσκω, προσηλυτίζω», **μύ-στης**, **μυ-στήριον'** β) **μυ-άω** «συμπιέζω τὰ χεῖλη μου εἰς δῆλωσιν ἀποδοκιμασίας», γ) **μοι-μυ-άω**, **μοι-μύλλω** «θηλάζειν, ἐσθίειν καὶ τὰ χεῖλη προσάπτειν ἀλλήλοις», **μύ-ζω** «ψιθυρίζω, κάνω **μῦ-μυ**, μεμψιμοιρῶ, μουγκρίζω». Τὰ **μύ-ω**, **μοι-μυ-άω** κλπ. προφανῶς προέρχονται ἀπὸ τὸν ἤχον **m-m** (μυ-μυ) ποὺ ἐξάγομεν ἀπὸ τὴν **μύτη** μὲ κλειστὰ χεῖλη. Εἰς τὴν ἰδίαν ρίζαν ἀνήκουν καὶ τὰ **μῦ-θος** «λόγος, διήγησις, γνώμη, σκοπός», **μυ-θέο-μαι** «διηγοῦμαι, μνημονεύω», **μυθ-ώδης** κλπ.
- μυζ** — : **μύζ-ω=μυζ-άω** (αμυζῶ, βυζαίνω, πιπιλίζω).
- μυκ** — : **μυκ-ός** «μουγγός», πρβ. ἀρχ. ἰνδ. **mikas**, λατ. **mu-tus** «μουγγός». Ἡ ρίζα τοῦ **μυκ-ός** προφανῶς προέρχεται ἀπὸ τὸ ἐκφώνημα **μκ**, **μυκ**, τὸ ὁποῖον ἐκβάλλει ὁ «μουγγός», καθὼς προσπαθεῖ νὰ ὀμιλήσῃ ἢ νὰ μᾶς δείξῃ κάτι. Ἐδῶ ἀνήκουν καὶ τὰ **μυκ-τήρ** «ρῶθων», **μυκ-τηρίζω** «χλευάζω, ἐλεεινολογῶ, κυρίως κάμνω **μκ-μκ** ἀποδοκιμαστικῶς».
- μυκ** — : **μυκ-άομαι** «μυκᾶμαι, μουγκανιέμαι, ἐπὶ βοῶν, ἀπὸ τὸ ἐκφώνημα **μῦ**», **μυκ-ηθμός**, **μύκ-ημα**. Τὸν χαρακτῆρα **-κ-** τὸ **μυκ-ᾶμαι** ἐδανείσθη ἀπὰ τὸ **μυκ-ᾶμαι** μὲ **-η-** «βελάζω» (βλέπ. τὴν λ.).

N

- να** — : **ναί-ω** «κατοικῶ», **ναι-ετάω**, **να-ός** «κατοικία», **μετα-νά-στης** «ὁ μεταβάλλων κατοικίαν».
- ναF** — : **νά-ω** «ρέω», **νέ-ω**, **νή-χω** «κολυμβῶ», **ναῦ-ς**, **Να-ίς** «νύμφη τῶν πηγῶν», **νῆ-σος** «ἡ πλεύουσα», **Νη-ρεύς**, **νᾶ-μα** «τὸ ρέον ὕδωρ, ρύαξ», **ἀέ-να-ος** «ὁ πάντοτε ρέων», λατ. πο **«νήχομαι καὶ ποιητ. πλέω»**, **παν-ίς** «ναῦς».
- νεF** — : **νέ-ος** (**νεF-ος**, πρβ. **νεβ-ρός** «νεογνὸν τῆς ἐλάφου»), **νυ-ός** «νύμφη», πρβ. λατ. **nu-rus** (ἴσως **νέα γυνή, νύμφη**), **που-us**.
- νεκ** — : **νέκ-υς**, **νεκ-ρός**, **νέκ-υια** «θυσία προσφερομένη εἰς τοὺς νεκρούς», λατ. **peco** «φονεύω», **posco** «βλάπτω», **posca** «βλάβη».
- νεμ** — : **νέμ-ω** «μοιράζω», **νο-μή**, **νομ-εὺς** «βοσκός», **νομ-άω** «διανέμω», **νόμος** «ἔθιμον, ὅ,τι ἔχει ἀπονεμηθῆ», **νομ-ίζω**, **νόμ-ισμα** «νενομισμένον ἔθος», **νέμ-εσις** «θεία ὀργή, θεία δίκη, τιμωρία», **νεμ-έτωρ** «κριτής, τιμωρός».
- νεφ** — : **νέφ-ος**, **νεφ-έλη**, λατ. **nub-es**, **neb-ula**, ἴσως καὶ **κνέφας** «σκότος» καὶ **γνόφος** «σκότος, σκοτεινός».
- νε** — : **νέ-ομαι** «φθάνω», **νίσ-ομαι** **νό-στος** «ἐπάνοδος», **νόστιμος** «ὁ τῆς ἐπάνοδου, εὐχάριστος».
- νω** — : **νωι** (ὄνομ. καὶ αἰτ.) «ἡμεῖς, ἡμᾶς», **νωῖν** «ἡμῖν», λατ. **no-s**.

O

- οι** — : **οἶ** «ἐπιφ. ἄλγους, λύπης, οἴκτου, ἐκπλήξεως», **οί-ζω** «φωνάζω οἶ», **οι-ζύω** «πενθῶ», **οι-ζύς** «ἀθλιότης, δυστυχία», **οι-ζυρός** «ἐλεεινός, ἄθλιος», **οἶκ-τος** «εὐσπλαγχνία», **οἶκτ-ρός** «ἀξιοθρήνητος, ἐλεεινός».
- οFi** — : **οἶ-ωνός** «πτηγόν» (διὰ τὴν κατάλ. πρβ. **κοιν-ωνός**), λατ. **an-is** «ὄρνις, πτηνόν», **εὐ-οί-ωνος**, **δυσ-οί-ωνος**.
- βρ** — : **ὄμβρ-ος** «ραγδαία βροχή»: **ὄμβρ-έω**, **ὄμβρ-ηρός** **ὄμβρ-ηλός**, **ὄμβρ-ιος** **ὄμβρ-ικός**, **ὄμβρ-ώδης**, πρβ. λατ. **imber** «ὄμβρος».
- οπ** — : **ὄψ** (ὄπ-ς) ἢ **ὄψ** «ὄφθαλμός», **ὄπωπ-α**, **ὄφ-θαλμός** (**οπ** + **θάλαμος** = **κόγχη** τοῦ ὄφθαλμοῦ), **ὄψ-ομαι**, **ὄμ-μα** (**ὄπ-μα**) «βραμα,

θέαμα», *ὄπ-ή, ὄπ-ίζομαι* «θεωρῶ μετὰ δέους, σέβομαι», *ὄπι-εύω* «περισκοπῶ μετὰ περιεργείας καὶ φόβου». Εἰς τὴν ἰδίαν ρίζαν ἀνήκουν καὶ τὰ ἐξῆς, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀντι — *π* χαρακτηῖρα — *κ* : *ὄκ-ταλος* «ὄφθαλμός», πρβ. λατ. *oc-ulus*. *ὄκ-κος*, *ὄσ-σε* (ἀπὸ *ὄκ-σε*) «ὄφθαλμοί», *ὄσ-σομαι* «βλέπω κατὰ διάνοιαν, φαντάζομαι, προαισθάνομαι». Ὀνόματα μὲ β' συνθετ. τὸ —*ωψ* — *ωψ* : α) *οἴν-ωψ* «σκοτεινός, ἐρυθρομέλας», *Αἰθί-ωψ* καὶ β) *Κύκλ-ωψ*, *μύ-ωψ*, *πρόσ-ωπ-ον*, *μέτ-ωπον*.

Π

- παγ —** : *παγ-ῆναι*, *παγ-ετός*, *πάγ-ος*, *πάχ-ος*, *πάγ-η* «παγίς», *πάχ-νη*· *πάσ-σαλος* (ἀπὸ *πάκ-σαλος*, λατ. *rang-ο* «πήγγυμι»), *πήσ-σω* «πήζω», *πηκ-τίς* «ἄρπα», *πῆγ-μα* (*παρά-πηγμα*), *πηγ-ὸς* «σταθερός», («*ναυπηγός*»), *πῆξ-ις*, λατ. *rax* «εἰρήνη», *paciscor* «συνομολογῶ».
- πα —** : *πά-ομαι* «λαμβάνω, κτῶμαι», *πᾶ-μα* «κτῆμα», *πολυ-πά-μων* «ὁ ἔχων πολλὰ κτήματα».
- παλ —** : 1. *πάλ-η*, *παλ-αίω*, *πάλ-ος* «κλῆρος». 2. *πάλ-η* «πασπάλη», *παλ-ύνω* «ἐπιπάσσω», λατ. *pulvis* «κόνις», *παιπάλ-η* «πασπάλη», 3. *πάλ-λω*, *παλάσ-σω* «ραίνω», *πελ-εμίζω* (;)
- πατ —** : *ἄ-πασ-τος* «ὁ μὴ φαγών, ἄγευστος»· *πατ-έομαι*, *πάσ-ομαι* «ἐσθίω, πίνω», λατ. *pas-co* «βόσκω, τρώγω», *pa-bulum* «νομή, χόρτον», *pa-nis* «ἄρτος», *πῶν* «ποίμνιον».
- πεδ —** : *πέδ-ον* (*δά-πεδον*, *ἐμ-πεδον*), *πε-δίον*, *πέδ-η* «πέδικλα, δεσμά» (πρβ. *τροχοπέδη*), *πέδ-ιλον*, *πεζ-ός*, *πηδ-όν* «τὸ πλατὺ μέρος τῆς κώπης», *πηδ-άλιον* «τιμόνι», *ποῦς*, λατ. *pes-edis* «ποῦς».
- πεν —** : *πέν-ομαι* «ἀποζῶ διὰ τοῦ πόνου», *πεν-ία*, *πεν-ιχρός*, *πέν-ης* «ἀποχειροβίος, πτωχός», *πεν-έστης* «δουλοπάροικος, πένης», λατ. *penus-oris* «ἐπιτήδεια, τροφή».
2. *πόνος* «κόπος, μόχθος», *πον-ηρός* «ὁ μοχθῶν, ὁ βασανιζόμενος, ὁ πονηρός».
3. *πεῖν-α*, *pen-υγία* «σπάνις, ἀπορία».
- πετ —** : *πετ-άννυμι* «πετῶ», *πέτ-ομαι*, *πτε-ρόν*, *πτί-λον*, *πέτ-ρυξ*, *πέτ-αλον* «φύλλον, πέταλον», *πέτ-ασος* «καπέλον», *πετ-εινός*, *πετ-εινός* «ὁ δυνάμενος νὰ πετᾷ».

- πη** — : **πῆμα** «δυστύχημα, συμφορά», **πη-ρός** «βεβλημμένος», **ἀνά-πη-ρος** «πολύ βεβλαμμένος», **ἄ-πή-μων** «ἀβλαβής», **πημ-αίνω** «βλάπτω, βυθίζω εἰς δυστυχίαν», **πη-μονή**, **πη-μοσύνη** «βλάβη, δυστυχία, συμφορά».
- πι** — : **πίων** «παχύς», **πίαρ** «πάχος, ξύγγυ», **πι-μελή** «μαλακὸν λίπος, λαρδί», **πι-αρός** «παχύς», **πι-αίνω** «παχαίνω», λατ. *o-rimus* «εὐφορος, πλούσιος».
- πλη** — : **πίμ-πλη-μι**, **πιμ-πλά-ω** «γεμίζω», **πλή-θω**, **πλη-θος**, **πλη-θύω**, **πλη-θώρα**, **πλή-ρης**, **πλη-ρόω**, **πλη-ρότης**, **πλη-σμονή**, **πλέ-ως** «πλήρης» (πρβ. *ἔμπλε-ως*), **πλεί-ων**, **πλεί-στος**, **πολ-ύς**.
- πυγ** — : **πυγ-μή**, **πύξ**, **πυγ-μαῖος**, **πυγ-μάχος**, **πηγ-ούσιος** «πηχυαῖος», **πύκ-της**, λατ. *pyg-nus* «πυγμή» (παράγεται πιθανὸν ἀπὸ τὸν κρότον *buk*, ὁ ὁποῖος ἀκούεται ὅταν κτυπῶμεν μὲ τὴν πυγμήν).
- πρ-πυρ** — : **πῦρ** «φωτιά», **πυρ-ά**, **πυρ-σός** «φανός ἐκ δάδων, λάμπις πυρός», **πυρ-ετός**, **πυρ-ρός** «ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τῆς φωτιᾶς», **πυρ-ός** «σῆ-τος», **πυρ-ήν**, **πύρ-νον** «σιταρήσιο ψωμί», **Πύρ-ρος**.

P

- (σ)ρε** — : **ρέω** «τρέχω ἐπὶ ὑγρῶν», **ρέ-εθρον**, **ρεῖ-θρον** «ρυάκιον, κοίτη ποταμοῦ», **ρό-ος**, **ροή**. 2. **ρεύ-σομαι**, **ρεῦ-μα**, **ρεῦ-σις**. 3. **ρυ-ήσομαι**, **ρύ-σις**, **ρύ-αξ**, **ρυ-τός**, **ρυ-τόν** «ποτήριον μὲ τρυπά εἰς τὸ κάτω μέρος», **ρύ-μη** «ὄρμη, φορά, στενωπός», **ρυ-θμός**, ἰων. **ρυ-σμός** «εὐρυθμία, τάξις, μετρικὸς ρυθμός» (ἡ ρίζα **σρ-** παράγεται πιθανῶς ἀπὸ τὸν ἦχον, ποὺ ἀκούεται ἀπὸ τὸ νερὸν ὅταν πίπτῃ ἀπὸ ψηλά).
- (F)ρηγ** — : **ρήγ-νυμι** «σπάνω, ἐκχύνω», **ρηγ-μα** «ρωγμή», **ρηγ-μῖν** «ἔπου σπάνει τὸ κύμα»: **ρη-ξίς**, **ρηξ-ήνωρ** «ὄρμητικὸς, ἀνδρεῖος», **ραγ-ή**, **ρα-γάς**: **ρῶξ** (ἀπὸ-ρῶξ, δια-ρῶξ), **ρω-γή**, **ρωγ-μή**, **ρωγ-μός**, **ρωγ-αλέος** «ρακώδης», **ράχις** «νώτα, πλάτη», **ραχ-ία**, **ραχ-ίη** «τὸ ρηγνύμενον κύμα». (Ἡ ρίζα παράγεται πιθανῶς ἀπὸ τὸν κρότον *bruh*, *Fruh*, *Fruh*, ποὺ κάνουν τὰ κύματα ὅταν σπάνουν εἰς τὴν ἀκτὴν).

(F)ριγ — : **ριγ**—έω «τρέμω, παγώνω», **ριγ**—ος «ψῦχος, κρύο, σύγκρυο», **ριγ**—ιον «παγερώτατον, φοβερώτατον, οίκτηρότατον», **ριγ**—όω «ἀνατριχιάζω», **ριγ**—εδανός «φρικτός, φοβερός», λατ. *frig*—eo «ριγέω», *frig*—us «ψῦχος, ψυχρότης», *frig*—idus «ψυχρός, κρυερός».

Σ

σαλ — : **σάλ**—ος «θαλασσοταραχή», **σάλ**—η «σάλος», **σαλ**—εύω «σείω, κουνῶ», **σαλάσ**—σω «ταράσσω, κατακλύζω», **σαλ**—αγέω «βουτζω, ἤχῶ», **σαλ**—αγή «θόρυβος, κραυγή», λατ. *sal*—um «σάλος, πέλαγος», πρβ. γερμ. *wellen* «κυμαίνομαι» καὶ *schwellen* «φουσκώνω».

σλ — : **σελ**—ίς «σανίς», **σέλ**—μα «ξύλινο ἐδώλιο κωπηλάτου, κατάστρωμα πλοίου» = **σαν**—ίς «ξυλίνη ἐξέδρα, κατάστρωμα πλοίου».

σσ — : **σι**—γή, **σι**—γάω, **σι**—γηλός, **σι**—ωπή· **συ**—ρίζω, **σῦ**—ριγξ, **σύ**—ριγμα, **συ**—ριγμός. Ἡ ρίζα εἶναι ἠχοποιήτος ἀπὸ τὸ ἀκουόμενον εἰς τὴν ἡσυχίαν τοῦ κάμπου ἢ τῆς θαλάσσης πολὺ «ἐλαφρὸ ἀεράκι» (*sss.*). Τὸ θέμα **συ**— μὲ *υ* (= *ου*) προέρχεται ἀπὸ παχύτερον συριστικὸν ἦχον καὶ τὸ θέμα **συρ**(κυρίως **σρυ**—) μὲ *ρ*— πιθανῶς προέρχεται ἀπὸ τὸν ἦχον αὐλοῦ ἢ σάλπιγγος, πρβ. **σῦ**—ριγξ καὶ **σουρα**—λί «ποιμενικὸς αὐλός».

σζ(ζζ) — : **σίζ**—ω (λέγεται διὰ τὸν ἦχον τῆς φωτιᾶς, ὅταν ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ ὑγρὸν ἢ σάρκα καὶ λίπος).

Τὰ **σίζ**—ω «σφυρίζω» καὶ **σίζ**—ω «παρακινῶ τὸν κῦνα μὲ τὸ παρακελευστικὸν **σσ.**» ἀνήκουν εἰς διαφορετικὴν τὸ καθένα ρίζαν.

σιν — : **σίν**—ομαι «βλάπτω», **σίν**—ος «βλάβη, φθορά, πληγή», **σίν**—ις «καταστροφεὺς, ληστής», **σίν**—της, **σίν**—τωρ «ὁ κατασπαράσσων», **ἀ**—**σιν**—ής «ἀβλαβής», **Σίν**—τιες «ὄνομα ἀρχαιοτάτων κατοίκων τῆς Λήμνου, οἱ ὅποιοι ἦσαν πειραταί», **Σιν**—τηίς «ἡ Λῆμνος».

σκαρ — : **σκαίρ**—ω «σκιρτῶ», **σκαρ**—θμός «σκίρτημα», **σκαρ**—ίζω «ἐξάγω τὸ ποίμνιον εἰς βοσκήν».

σκελ — : **σκέλ**—λω «ξηραίνω, στεγνώνω», **σκέλ**—ος, **σκελ**—ετός, **σκελ**—ετώδης, **σκλη**—ρός «ὁ στερεᾶς καταστάσεως, ἄκαμπτος», **σκολ**—ιός «κυρτός, λοξός», **σκαλ**—ηρός «ἀσύμμετρος, λοξός».

- σκυ** — : **σκῦ**—**τος** «δέρμα κατειργασμένον», κύτος «κοιλότης, δέρμα», σκεῦ—ος «ἀγγεῖον, ἀποσκευαί», σκευ—ή «ἐξοπλισμός, ἐξάρτυσις», σκευ—άζω «έτοιμάζω, παρασκευάζω», σῦ—λον «λάφυρον», σύ—λη «λεηλασία πλοίου», συ—λάω «ἀσεβῶς ἀρπάζω»: σκῦ—λον «λάφυρον, λεία», σκῦ—λος «δέρμα ζώου, λέοντος».
- σκυδ** — : **σκῦζ**—**ομαι** «ὀργίζομαι, χολοῦμαι», σκυθ—ρός «ὠργισμένος», σκυθ—ρωπός «ὁ ἔχων τὴν ὄψιν ὀργίλην, κατηφής».
- σπευδ** — : **σπεῦδ**—**ω** «έτοιμάζω ταχέως», σπου—δή «ταχύτης, σοβαρά ἐνασχόλησις», λατ. *stud*—*ίο* (πρβ. διὰ τὴν ἐναλλαγὴν —π— καὶ —τ— *σπάδιον*—*στάδιον*, *σπολάς*—*στολάς*).
- σπερ** — : **σπεῖρ**—**ον** «ἐνδυμα, ἰστίον»: σπείρω «σπείρω, διασπείρω», σπεῖ—ρ—α «πᾶν ἔλικοειδές», σπάρ—τον «καλώδιον σπάρτινον», σπαρ—γανον «ταινία μακρὰ μὲ τὴν ὁποῖαν περιτυλίσσονται τὰ νεογέννητα», σπυρ—ίς «κόφινος κυκλοτερῶς πλεγμένος».
- στεγ** — : **στέγ**—**η**, **στέγ**—**ος**, **στεγα**—**νός** «ὑδατοστεγής», στεγνός «στεγνός», λατ. *te*—*go*, «καλύπτω», *tect*—*um* «στέγη, ὄροφος, οἰκία», *teg*—*imen* «σκέπη, κάλυμμα», *teg*—*ula* «κεραμίς», «στεγνός» πιθανὸν ἀπὸ τὰ *τέγ*—*η*, *τέγ*—*ος*, λατ. *teg*—*o* «καλύπτω».
- στίχ** — : **στίχ**—**ος** «σειρά, γραμμή», στιχ—άομαι «βαδίζω κατὰ σειράν», στοῖχ—ος, στοιχ—άομαι, στοιχ—άς «σειρά, δενδροστοιχία», στοιχ—έω, στοιχ—εῖον «στοιχεῖον χημικόν, θεμελιώδης ἀρχή», στοιχ—ίζω «θέτω εἰς σειράν», στείχ—ω «βαδίζω, ἀναχωρῶ», πρβ. τὰ λατ. *ve*—*stig*—*ium* «ἄχνος», *fas*—*tig*—*ium* «κορυφή τῆς οἰκίας, ἄκρον».
- στυγ** — : **στύγ**—**ος** «μῖσος, ἀντιπάθεια», στυγ—έω «μισῶ, ἀποστρέφομαι», στυγ—ερός «μισητός», στυγ—νός «μισητός, δύστροπος», Στύξ «ἡ στυγομένη», στυφ—ελός, στυφ—λός «τραχύς, σκληρός», στυφ—ελλίω «τραντάζω», *Τυδ*—*εύς*.

T

- ταμ** — : **ταμ**—**ίας** «ὁ κόπτων ἄρτον», ταμ—ίη «ἡ οἰκονόμος».
- ταν** — : **ταν**—**ύω**, **τάν**—**υμαι** «ἐκτείνω, τανύζω», ταν—αός «εἰς μῆκος τεταμένος, μακρύς», *τιταίν*—*ω* «τείνω, τεντώνω», τανύ—πεπλος, τανύ—πτερος.

- (τεν) — : **τείν-ω** «τεντώνω, άπλώνω», **τέν-ων** «ίσχυρόν και τεταμένον νεῦρον».
- τεκ** — : **τέκ-ος** = **τέκ-νον**, **τόκ-ος** «τοκετός, ή γέννα», **τοκ-εύς** «γονεύς», **τίκ-τω** «γεννώ», 2. **τέκ-μαρ** «ώρισμένον σημείον ή δριον», **τεκ-μήριον** «άσφαλές γνώρισμα, άσφαλής άπόδειξις έκ συλλογισμοῦ», **τεκ-μαίρομαι** «δηλώ διά σημείου, συμπεραίνω», **τεκ-μαρτός** «τόν όποϊόν ήμπορεϊ κανεις να εικάση» 3. **τέχ-νη**, **τέκ-των** «ξυλουργός», **τόξ-ον**.
- τελ** — : **τέλ-ος**, **τέλ-ειος**, **τελ-έω**, **τελ-ευτή**.
- τεμ** — : **τέμ-νω** «κόπτω», **τέμ-ενος** «τμημα. διδόμενον εις τούς βασιλειῖς ή άφιερούμενον εις τούς θεούς», **τέμ-αχος** «τεμάχιον ταριχευμένου ίχθύος», **τόμος** «τεμάχιον κρέατος», λατ. **tem-pus**.
- τερσ** — : **τέρσ-ομαι**, **τερσ-αίνω** «ξηραίνομαι», **ταρσ-ιά**, **τρασ-ιά**, **ταρ-σός** «πλέγμα καλάμινον επί τοῦ όποϊου ξηραίνουν τούς τυρούς, τά σῦκα».
- τρα** — : 1. **τρα-νής** «καθαρός, σαφής», **τραίν-ω** «τρυπῶ»· **τρῆ-μα** «όπή, άνοιγμα», **τρη-τός** «διάτρητος, έχων όπήν».
- τορ** — : 2. **τορ-ός** «διαπεραστικός, όξύς», πρβ. **διά-το-ρος** «**τορ-εύω**». **τόρ-νος** «έργαλειόν τεκτονικόν, ᾧ τά στρογγύλα σχήματα περιγράφεται». **τείρ-ω** «τρυπῶ».
- τρο** — : 3. **τρῶ-πα**, **τρο-πῶ**. **τρῶ-μα**· **τρύ-ω** «καταπονῶ», **τρύ-χω** «κατατρύχω». 4. **τρύ-ω** = **τι-τρώσκω**, **τραῦ-μα**. Ἴσως και **τριβω**.
- τυρ** — : **τυργ-ών** (άπό **τυρ-γών** άπό τήν φωνήν **tur-tur**), **τρύζ-ω** «επί πουλιῶν τουρτουρίζω, κουκουρίζω».
- τυκ** — : **τύκ-ος** «έργαλειόν πρὸς κατεργασίαν λίθων», **τύκ-η** «όργανον λιθοκόπου», πρβ. και **τυκ-άνη**, **τυτ-άνη** «άλωνιστική σανίς», **τυκ-ίζω** «κόπτω, ξέω λίθους». Τό θέμα προφανῶς εἶναι ήχομιμητικόν και προέρχεται άπό τόν άκουόμενον κατά τό κόψιμον ή τό λάξευμα τῶν λίθων κρότον **tuk-tuk**. Εἰς τήν ρίζαν πιθανόν άνήκουν και τά· **τεύχ-ω** «κατασκευάζω», **τυγ-χάνω** «κτυπῶ δι' όπλου ή λίθου, επιτυγχάνω» («Ομηρ.).
- τυφ** — : **τύφ-ω** «καπνίζω», **τύ-φος** «καπνός», **τυφ-ών** «θύελλα, άνεμοστρόβιλος», **τυφ-ώς**, **Τυφ-ωεύς**, **τυφ-εδών**, **τυφ-εδανός**, **τυφ-ογέρων** «ό μωρός, ό άνόητος γέρων».

Ἡ ρίζα πιθανῶς προέρχεται ἀπὸ μιμητικὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἤχου *tsiuf*, ἢ *tsuf*, ποῦ κάνει ἡ φωτιά, ὅταν συναντᾷ ὑγρασίαν εἰς τὸ καιόμενον ξύλον κλπ. καὶ καπνίζει. (*tsuf* → *τυφ* → *τύ-φω*).

Εἰς τὴν ρίζαν τοῦ *τύφ-ω* κάλλιστα δύναται νὰ ἐνταχθοῦν καὶ τὰ: *τυφ-λός* «αὐτὸς ποῦ δὲν βλέπει ἀπὸ καπνόν, αὐτὸς ποῦ δὲν βλέπει», *τυφ-λόω* «*τυφλώνω*», *τυφ-λόψ*, *τυφ-λώττω* «*εἶμαι τυφλός*».

τυπ — : *τύπ-τω* «*κτυπῶ*», *τύπ-ος*, *τυπ-όω*, *τυπ-άς*, *τυπ-ή*, *τύμπ-ανον*. Ἡ ρίζα εἶναι ἡχοποιήτος ἀπὸ τὸν ἀκουόμενον κατὰ τὴν πτῶσιν ἀνθρώπων ἢ ἀντικειμένων κρότον *tup* ἢ *dur*, πρβ. *δουπ-έω* *δούπ-ησεν* καὶ *δοῦπ-ος* καὶ *γδοῦπ-ος*.

Υ

υλ — : *ύλ-η* (ἀπὸ ρίζα *σύλ-*) «*δάσος*, *ξύλον*, *ξύλεια*», *ύλ-ηεις* «*δασώδης*», *ύλη-ωρός* «*φύλαξ τοῦ δάσους*», *ύλο-τόμος* «*ξύλοκόπος*», *ύλ-ουργός* «*ξύλουργός*», πρβ. *σελ-ίς*, *σέλ-μα*, *σαν-ίς*, λατ. *silv-a* «*δάσος*».

(σ)υ — : *ύ-ω* «*βρέχω*» (ἀπὸ ρίζαν *συ-*) *ύ-ετός*, «*βροχή*». Πιθανῶς προέρχεται ἀπὸ τὴν ρίζαν *su-* (πρβ. ἀρχ. Ἰνδ. *surā-h* «*εἶμαι μεθυσμένος*»), *surā* «*ρακί*», λεττ. *suila* «*ξεχύνομαι*», εἰς τὴν ὅποιαν ἀνήκουν καὶ τὰ *ύσ-ρ-ος*, *ύδρ-ος*, *ύδ-ωρ*, *ύγρ-ός*, *ύλ-η*. Μὲ τὴν ρίζαν *sur* (*σοῦρ*) χαρακτηρίζομεν καὶ εἰς τὴν Νέαν τὸν ἤχον τῆς βροχῆς· *σοῦρ-σοῦρ* «*βρέχει*» (Κοζάνη), *ρίχνει σουρσοῦρια* «*βρέχει*» (Βέροια)· *σαρσάρον* ἢ *τσαρτσάρον*· (Κοζάνη) καὶ *τσαρτσαρίζω*· πρβ. ἄλβανιστὶ *σὺ* = *βροχή*.

Φ

φαF — : **φάF-ος** (αἰολ. *φαῦ-ος*) «*φῶς*», *φά-ω*, *φαῦ-σις* «*φωτισμός*», *φau-σίμβροτος* «*ὁ φέρων φῶς εἰς τοὺς θνητούς*», *φα-έθων*, *φα-εινός* «*φωτεινός*», *φά-σις* «*ἐμφάνισις*, *κατηγορία*», *φά-σμα* «*φαινόμενο*, *φάντασμα*». 2. *φαν-* : *φαν-νῆναι*, *φάν-ω*, *φαν-ερός*, *φαν-ός* «*πυρσός*, *φωτεινός*», *φαν-ή* «*φανός*, *πυρσός*», *παμ-φαν-όων* «*λάμπων*, *ἀστράπτων*». 2. *φαι-* : *φαι-δρός* «*φωτεινός*, *λάμπων*», *φαι-διμος* «*ἀποστίλβων*, *ἐνδοξος*» *φά-λ-ος* «*τὸ πρόσθεν μετὰλλινον μέρος τῆς περικεφαλαίας*», *φά-λ-αρος* «*λευκός*»,

φαληρι-άω «εἶμαι λευκός», φα-λ-ιός = φαλαρός «λευκός», φα-λ-ακρός «τοῦ ὁποίου ἡ φαλάκρα λάμπει»· φαι-κ-άς «λευκὸν ὑπόδημα», φαι-κ-ός «ἀκμάζων καὶ λευκός». Ἡ ἀρχικὴ ρίζα φαF-φau- φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν ρίζαν τοῦ βαῦ-νος, ἡ ὁποία εἶναι ἠχοποίητος ἀπὸ τὸν ἦχον τῆς φωτιᾶς βαF-βαF ἢ baF-baF καὶ baf-baf, πρβ. καὶ Φοῖβ-ος «φωτεινός».

φεν — : φέν-ω «φονεύω», φόν-ος «τὸ χυνόμενον αἷμα, ὁ φόνος», φοιν-ός «αἵματόχρους», φα-τός «ἐσφαγμένος», πρόσ-φατος «νεοσφαγής», ὀδονή-φατος «ὁ φονεύων, δηλ. ὁ καθησυχάζων τὸν πόνο».

Ἡ ρίζα εἶναι καὶ τοῦ θείν-ω «κτυπῶ», πρβ. λατ. *fendo*.

φερ — : φέρ-ω, φόρ-ος, φῶρ «κλέπτῃς», λατ. *fur*, φωρ-άω «συλλαμβάνω ἐπ' αὐτοφώρῳ»· φαρ-έτρα «ἡ φέρουσα τὰ βέλη», δί-φρος «ἅμαξα φέρουσα δύο».

φθι — : φθί-ω «ἐξαντλοῦμαι», φθί-νω, φθι-νύ-θω «φθειρομαι», φθί-μενος «ὁ φονευθεὶς, ὁ νεκρός», φθό-νος, φθο-νερός, φθισ-ήνωρ «ὁ φονεύων τοὺς ἄνδρας», φθισ-ήμβροτος «ὁ καταστρέφων, ὁ φονεύων τοὺς θνητούς».

φλε — : φλέ-ω «γέμω, ξεχειλίζω», πρβ. λατ. *fluo* «ρέω».

φλυ — : *flu-men* «ποταμός», φλέ-ψ «κυρίως ἡ φουσκωμένη», πρβ. φλέβες οἰδέουσαι. φλύ-ω «ἀναβρύω, ἐκχειλίζω», φλυ-αρία, φλη-ναφέω «φλυαρῶ»· φλύ-κταινα «φυσαλλίς, φουσκάλα», οἰνό-φλυξ «μέθυσος, κυρίως ὁ γεμᾶτος κρασί», φλοῖσβος «ἦχος θαλάσσης», φλι-δάω «σφριγῶ ἐκ πλησμονῆς».

X

χα — : χά-ος «χάσμα, ἄβυσσος», χά-ζω «ἀναγκάζω τινὰ νὰ ὑποχωρήσῃ», χά-σκω, χά-σμα, χά-σμη «χάσμημα», χει-ῆ «ὀπὴ ὄφρων», χή-μη ἢ «τὸ χάσκειν», χῆ-τος «ἐλλειψίς, ἔνδεια» καὶ χα-τέω «ποθέω, ἐπιθυμῶ διακαῶς», χι-ράς «σχισμὴ χειρῶν, ποδῶν».

χαν — : χαῖν-ω «σχηματίζω χάσμα, χάσκω», κέχηνα, χάννη, ἢ «ὁ ἰχθύς χάνος», χαν-ύω καὶ χαν-ύσσω «ὀμιλῶ μὲ στόμα χαῖνον», «χα-νύειν = βοᾶν» Ἡσύχ., ἄχαν-ής «ἀπέραντος», χὰν = ὁ χήν· ἐπίσης χαν-δόν «μὲ ἀνοικτὸν στόμα», χαν-δάνω «χωρῶ, περιέχω». Εἰς τὴν αὐτὴν ρίζαν πιθανῶς ἀνήκουν καὶ αἱ λέξεις ποὺ ἔχουν θέμα

χανν—: χαῦ—νος «ὁ ἀλαζών, ὁ ὑπερήφανος, ὁ χαῦνος», χανλ—ι—
όδους «ὁ ἔχων προεξέχοντα τοὺς ὀδόντας».

Φαίνεται ὅτι τὰ δύο θέματα (χα—χαν) δὲν προέρχονται ἀπὸ
τὴν αὐτὴν ἀρχικὴν ρίζαν, εἰς τὴν ὁποίαν τὰ ἀποδίδουν οἱ ἐτυμολογοῦν-
τες· (τὸ θέμα χα—πιθανῶς προέρχεται ἀπὸ τὸ ha—(χα—), τὸ ὁποῖον
ἐκφωνοῦμεν μὲ ἀνοικτὸν στόμα, ὅταν ἐκπλησώμεθα, ἐνῶ τὸ θέμα
χαν—εἶναι πιθανὸν νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ ἐκφώνημα χαν—, τὸ
ὁποῖον ἐκβάλλουν οἱ χῆνες «ἐκ τοῦ διανοίγειν τὸ δυσαναλόγως
μέγα ράμφος των», πρβ. καὶ χην—ίζω «κράζω ὡς χῆν».

χαρ — : χαί—ρω, χαρ—ά, χά—ρις, χαρίεις, χα—ρίζομαι, χάρ—μα, εὐχαρις.

χαρασ — : χαράσ—σω «ἐγχαράσσω», χαράδ—ρα, χάραξ «πάσσαλος», χαρακ—
όα «περιφράζω μὲ χάρακας», χαρακ—τήρ «τὸ χαρασσόμενον». Πι-
θανῶς παράγεται ἀπὸ τὸν ἤχον hrats (χράτς—), ποὺ ἀκούεται
κατὰ τὴν χάραξιν.

χρη — : χρέμ—πτομαι «βγάζω φλέγματα», χρέμ—μα «ροχάλα», χρέμ—ψις
«ἀπόχρεμψις», Χρέμ—ης, Χρέμ—υλος, Χρεμ—ύλος, κύρια ὀνόματα.

χρη — : α) χρή, χρή—ομαι, χρεῖ—μα, χρεῖ—σις, χρεῖ—σιμος, χρη—στός·
χρέ—ος, χρεῖ—στης «χρωστής», χραι—σμέω «ἀποσοβῶ, ὑπερασπίζω».
β) χρώ—α, χρώ—ς «ἐπιδερμῖς», χροι—ά «χρωῶμα», χροῖ—ζω
«ἐγγίζω, χρωματίζω», χρώ—ννμι, χρω—ννώ, χρω—μα, ἄ—χρα—
ῆς = ἄ—χρα—ντος «ἀνέγγικτος, ἀμόλυντος, ἀγνός, καθαρός».

Πρέπει νὰ καθιερώσωμεν νὰ δίδωμεν
εἰς τοὺς μαθητάς, οἱ ἰποῖοι φύσει ἀρέσκον-
ται εἰς τὸ «ἔτυμον» τῶν λέξεων, ἐξ ἀφορ-
μῆς τῶν διδασκομένων κειμένων, καθημε-
ρινῶς δύο ἐτυμολογίας, μίαν τῆς Ἀρχαίας
καὶ μίαν τῆς Νέας.

2. Ὁ λεξιλογικὸς πλουτισμὸς

Εἶναι γνωστὴ εἰς ὅλους ἡ πενία τοῦ λεξιλογίου, ἡ ὁποία χα-
ρακτηρίζει τοὺς μαθητάς μας, μὲ τὰς λίαν ἐπιζημίους ἐπιπτώσεις
ἐπὶ τῆς ὅλης παιδείας μας.

Διὰ τὸν λεξολογικὸν ἐμπλουτισμὸν τῶν μαθητῶν, ἐκτὸς τῆς
ἐκμαθήσεως ὅλων τῶν ἀγνώστων λέξεων, τὰς ὁποίας συναντῶμεν

εἰς τὰ γλωσσικὰ κείμενα (τῆς Νέας καὶ τῆς Ἀρχαίας), τῆς ἀναγνώσεως βιβλίων γλωσσικῶς ἀψόγων, ἐδοκιμάσθη, μὲ λίαν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα, τὸ σύστημα νὰ τηρῆ ἕκαστος μαθητῆς ἓνα «κ α ρ ν ἐ λ έ ξ ε ω ν», εἰς τὸ ὁποῖον ὑποχρεωτικῶς νὰ σημειώη κάθε ἡμέραν τρεῖς λέξεις ἀγνώστους, μὲ τὴν σημασίαν των, τὰς ὁποίας συναντᾷ εἴτε εἰς τὰ διδασκτικὰ βιβλία εἴτε ἀκούει κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ καθηγητοῦ του, ὁ ὁποῖος εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐξηγῆ κάθε ἀγνώστον εἰς τὸν μαθητὴν λέξιν. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου διευρύνεται ὁ ἐννοιολογικὸς ὀρίζων τοῦ μαθητοῦ, διότι ἐκάστη λέξις εἶναι φορεὺς μιᾶς ἐννοίας, καὶ ἀντιστοίχως ἐμπλουτίζεται ὁ προφορικὸς καὶ ὁ γραπτὸς του λόγος. Δεδομένου δὲ ὅτι αἱ ἀγνώστοι λέξεις, τὰς ὁποίας καταγράφει καὶ μαθάνει, ἀναφέρονται εἰς ἐννοίας γνωστικὰς, πολιτιστικὰς, αἰσθητικὰς, φιλοσοφικὰς κλπ., τὸ προκῦπτον μορφωτικὸν κέρδος εἶναι τεράστιον. Ἐὰν ὑπολογίσωμεν κατὰ μέσον ὄρον 750 λέξεις διὰ κάθε σχολικὸν ἔτος, ὁ μαθητῆς τοῦ γυμνασίου, κατὰ τὰ ἑξ ἔτη τῆς φοιτήσεώς του, θὰ ἀποθησαυρίσῃ 4.500 λέξεις καὶ ἐννοίας γνωστικὰς καὶ πολιτιστικὰς ἐκ τοῦ τρόπου αὐτοῦ. Τὸ «κ α ρ ν ἐ τ ῶ ν λ έ ξ ε ω ν» δύναται καὶ πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῆ εἰς τὰς δύο τελευταίας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ καὶ εἰς ὅλας τὰς τάξεις τοῦ Γυμνασίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βασικά βοηθήματα τῆς Γραμματικῆς τῆς Ἀρχαίας :

Brugmann - Thumb, Griechische Grammatik, 4. Aufl., München 1913. Kiekers, Historische griechische Grammatik, 4 vol., Leipzig 1925-26. - Kühner - Blass, Ausführliche Grammatik der griechischen Sprache, Hannover 1890 - 92. Kühner - Gerth, Ausführliche Grammatik der griechischen Sprache, Hannover 1898-1904. - Ed. Schwyzer, Griechische Grammatik, München 1939. - Ἰω. Σταματάκου, Ἱστορική Γραμματική τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, Ἀθήναι 1949, 1950. - Κ. Κόντου, Γλωσσολογικαὶ παρατηρήσεις, Ἀθήνησι 1882. - Γ. Χατζιδάκι, Γλωσσολογικαὶ ἔρευναι I, Ἀθήναι 1934.

2. Βασικὰ ἐτυμολογικὰ Λεξικά τῆς Ἀρχαίας καὶ τῆς

μητρὸς γλώσσης, τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς, εἶναι τὰ: A. I. Walde, Vergleichendes Wörterbuch der indogermanischen Sprachen (1 - 2 τόμ.). - E. m. Boisacq, Dictionnaire Etymologique de la langue grecque, Paris 1923. - J. B. Hofmann, Etymologisches Wörterbuch der Griechischen, München 1950. - H. Frisk, Griechisches Etymologisches Wörterbuch, Heidelberg 1960. - P. Chantraine, Dictionnaire Etymologique de la langue grecque I, Paris 1968. Σημειώσωμεν διὰ τὴν Νέαν γλῶσσαν τὸ «Ἐτυμολογικὸ Λεξικὸ τῆς κοινῆς. Νεοελληνικῆς» (Θεσσαλονίκη 1967) τοῦ Ν. Π. Ἀνδριώτη.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ*

Α

-αινα θηλ. 12	-αινω 15
-αιος 8	-αιρα 12
-αιρω 15	-ακος, -αν-ανος 21
-αξ 21	-ατης 21
-ατος 21. -'Ετυμολ.: ἄγαν, ἄγα-μαι, ἀγαί-ομαι, ἀγάλ-λω 29. -ἄγω-ινέω-ός-υιά. 29. -ἄγ-ος-ιος-νός-ής, ἄζ-ομαι 29. -ἄδ-ην-έω, ἄσ-η-ομαι 29. -αί-ών, αἰ-εῖ, αἰδιος 29. -αί-ω (ἐπαίω) αἰσθάνομαι 29. -ἄλ-ς-μη-μυρός-ίζω 30. -ἄλ-ιταίνω -τρὸς -τήριος -τήμων 30. -ἄλκ-ή-ιμος-τήρ, ἀλέξω 30. -αἴρω -ἄρ-τος-θην (μετ-έωρος) 30. -ἄραρ-ίσκω -ἄρθρον-μὸς-μύζω-μονία-τιος -τίζω-τύς-ιστος 30. -ἄρ-κέω, λατ. <i>ar-ceo</i> , <i>ar-x</i> . 30. -αῦ-ω, ἄη-μι, ἀή-της, ἀντ-έω-τή, -τιμή, αὐ-λή-λός, ἄε-λλα 30. -αῦ-ω «ἐναύω», αὐσ-τηρός, αὐχ-μηρός 30. -ἄχ-ος-νυμαι, ἀνάχη-μαι 30.	

Β

-ββ-26. -'Ετυμολ.: βαῦ-νος, βάνανσ-ος 30. -βορ-ά, βιβρώ-σκω, βρῶ-σις-μα 30.

Γ

-γγ-26. -'Ετυμολ.: γελ-ῶ-αστὸς-ανής' γαλ-ηνός, ἀ-γλα-ός 31. -γέρων, γραῖ-α, γῆρ-ας 31. -γηθ-έω-οσυνος 31. -γλυκ-ύς-αἰνώ-ύτης' γλεῦκ-ος 31. -γλύφ-ω -ή-ις-ανον-εἶον-εὺς-γλύπ-της-τὸς-τόν 31. -γός-ος-άω-ερὸς-ης 31. -γράστ-ις 31.

Δ

δασεῖα, δασυνόμενα λέξεις 24-25. -δι-χρονον τῆς παραληγούσης μακρὸν 22-23. -'Ετυμολ.: δά-ω, δι-δάσκω 31. -δαί-ω («καίω»), δα-ῖς-ιος-λός, ἀ-δή-ιος 31. -δαί-ω («μοιράζω») -νυμι-τρὸς -τυμὸν 31. -δαμ-άω -αρ-αλις -ἀ-διμής 31. -δάπ-τω -ἀνη' δέπ-ας, δεῖπ-νον 31. -δεῖδ-ω, δέ-ος, δεῖ-μα δεῖ-λός-νός 31. -δέφ-ω, δέψ-ω 32. -δρέπ-ω-ἀνη-ανον, δρύπ-τω 32. -δόρυ, δρυ-μὸς, δρυ-ς, -δούρ-ειος 32. δύο, δεύ-τερος, δισσός, δίφ(ο)ρος, διφυής, διχά-ζω, διχληλος, διχθά, δοῖός.

Ε

-εῖ ἐπιρρ. κατάληξις 16. -εια θηλ. κατάλ. 13. -είδης 8. -εικός 8. -εινός 8. -εἶον οὐδ. 14. -ειος 9. -ελλα 12. -'Ετυμολ.: εἶ-ομαι, εἶ-μαι, εἶδ-αφος, εἶδ-ρα, ὀδ-ός 32. -εἶλω («συγκεντρώνω»), ἀλ-ῆς-ίζω-ία 32. -εἶλ-έω («συνθλίβω») -αρ, ἴλ-η, οὐλ-αμὸς 32. -εἶλύ-ω («περιστρέφω»), ἔλυ-τρον, ἔλ-ις, -ίσσω, ἴλιγγος, ἄλ-έω, οἶλο-χύται 32. -εἶλκ-ω-ύω-υστάζω, ὀλκ-ή-ός 32. -εἶλδ-ομαι -ωρ, βούλ-ομαι 32. -εἶς (ἔνς) 32. -εἶλπ-ω-ομαι -ίς -ωρῆ 33. -εἶπ-ομαι 33. -εἶπ-ος, οπ- (ἐν-οπή, ὀμφ-ή, ὄσ-σα) 33. -εἶργω 33. -εἶχ-ω, εἶξ-ῆς, ἴσχ-άς, σχέ-σις, σχῆ-μα 33.

Ζ

'Ετυμολ.: ζέ-ω, -σις-σμα-στὸς 33.

* Τὰ λήμματα τίθενται κατὰ σειρὰν ἀλφαβητικὴν.

** Προτάσσονται οἱ ὀρθογραφικοὶ κανόνες καὶ ἀκολουθοῦν αἱ ἐτυμολογίαι.

*** Αἱ παραπομπαὶ δι' ἀριθμῶν ἀναφέρονται εἰς τὰς σελίδας τοῦ κεμένου.

Η

-ηδόν 16. -ηνός -ηρός 9. -ήσιος 9. -'Ετυμολ. : ήώς, αυός 33. -ήδ-ύς, ήδ-ομαι, ήδ-ος ήδ-ονή, άσ-μενος 33. -ήχ-ος, ήχ-έω, ήχ-έτης 33.

Θ

'Ετυμολ. : θά-σσω, θα-κέω, θο-άζω, θω-κος 34. -θίγ-ω, θιγγάνω 34. -θρέ-ομαι, θρό-ος, θόρ-υβος, θρη-νος, θρω-λος 34. -θούρ-ιος, θούρ-ος, θρώ-σκω 34. -θύ-ω «θυσιάζω» -μα -μέλη-μος 34. θύ-ω «φέρομαι όρητικώς» -νω -νέω-ελλα -μδς 34. -θωπ-εύω, τέθηπ-α, θάμ-βος, τάφ-ος 34.

Ι

ια θηλ. 13. -ίζω 15. -ιος-ικος-ιμος-ινος 10 - 11. -ις-ίδος, 21 ις-ίνος 22. ισσα, 13. -ιστος, 10. 'Ετυμολ. : ιάπ-τω, ίαμβ-ος 34. ι-κω, ικ-άνω, ικ-έτης 34. -ιαιν-ω, ιά-ομαι-τρος, ια-τρεΐον 34. -ίη-μι, ίε-μαι (έφ-ίεμαι) 35.

Κ

-κx-26. 'Ετυμολ. : καν-άσσω, καν-αχή, καν-αχέω 35. -καλ-ω, κέλ-ομαι, κελ-εύω 35. -καχλ-άζω 35. -κάμν-ω, κάμ-ατος, 35. -κείμ-αι, κόιμ-άω. κοί-τη 35. -καρπ-άλιμος, -ως, κραιπ-νός 35. -κί-ω, μετα-κί-άθω, κί-νέω 35. -κέλ-λω, κέλ-ης, κέλ-ομαι 35. -κείρ-ω, κερ-αίζω, κέρ-μα, κορ-μός, κουρ-ά, κουρ-εύς 35. -κέρ-ας-αμος -αίρω, κίρ-νημι 35. -κλεί-ς, κλοι-ός 36. -κλέ-ω, ομαι, ος-ίζω 36. -κλύ-ω (περι-κλυ-τός) 36. -κλύδ-ων-σμός κλύζ-ω, κλυσ-τήρ 36. -κλύκ-ος-έω -δω-ιος-ικός-ισκος 36. -κλώσ-σω, κλωγ-μός, κλω-σμός, κλώσ-σα-σώ 36. -κοῦρ-ος, κούρ-η 36. -κραίν-ω-κραι-άνω, κραν-ός, κράν-τωρ 36.

-κρικ-ος-όω, -οῦμαι-ωμα-ωσις-ωτός 36. -κρού-ω, κρού-μα 36. -κεύθω, -μδς-μών 37. κύ-ος-έω-ω-ισκομαι-μα-ημα' κύ-τος-κύ-αθος, κύ-στις' κοί-λος, καυ-λός, λατ. *cauus* 37.

Λ

Λεξιλογικός πλουτισμός 49-50. -λλω 15, -λλ-26. 'Ετυμολ. : λαμβ-άνω, λαύ-ω, λάζ-ομαι, λάφ-υρον, άμφι-λαφής 37. -ά-λα-ός, άλα-οσκοπή 37. -λῶ, λι-λαί-ομαι, λα-ρός λα-μυρός, λαι-μός, λαί-τμα 37. -λάπ-τω, ά-λαπ-άζω, ά-λαπ-αδνός 37. -λέπ-ω-άς-ις' λοβ-ός, λόπ-ος-η, λωπο-δύτης 37. -λίβ-ω-ή-άς-άδιον-ψ' λείβ-ω, λοιβ-ή 37. -λού-ω. λύ-θρον, -μα 38. -λύγ-η, λύκ-η, λύχ-νος, λυγ-αίος 38. -λυγ-ρός, λευγ-αλέος 38. -λύγ-ξ, -δην, -μδς 38.

Μ

-μμ-27. 'Ετυμολ. μά-ω, μαίμα-ω, μῶ-μαι 38. -μάσ-σω, μάτ-μα-εύς-ειρος, μάκ-της-τρον 38. -μαλ-ακός, -ακ-ίζω -άσσω 38. -μάλ-α, -ιστα, -ερδς 39. -μαίν-ομαι, μαν-ια, -τις, μῆν-ις 39. -μάραρ-ος μαρμαίρ-ω-ύσσω-υγή 39. -μάχ-η, -ομαι-αιρα 39. -μέδ-ω-ομαι -έων-ιμος, μῆδ-ος 39. -μέν-ος, μέ-μον-α, μενε-άλνω 39. -μήμη-μαι, μνή-μη, μι-μνή-σκω' Μέντ-ης-τωρ. 39. -μέρος-ις-ίζω' μόρ-α, μοίρ-α, μόρ-ος, μόρ-σιμος' μείρ-ω, -ομαι, μέρ-οψ 39. -μερμηρ-ίζω, μέρμερ-ος, μέριμ-να 39. -μη-λον-λωτή-λονομεύς 39. -μηκ-άομαι-άς 39. -μιν-υρός-υρίζω-ύρισμα 40. -μόγ-ος-έω-ερός, μόγ-ις-μόλ-ις' μόχ-θος-θέω-θηρός 40. -μόρ-ος, μοίρ-α, μορ-τός, (μ) βροτός (άμ-βρο-τος, άμβρο-σία) 40. -μύ-ω, -σις-ίνδα-ωψ-έω-στης-στήριον μν-άω, -μοι-μν-άω 40. -μύζ-ω-άω 40. -μυκ-ός-τήρ-τη-ρίζω 40. -μυκ-όμαι-ηθμός-ημα 40.

N

-νω-17,27.-¹Ετυμολ.: ναί-ω-ετάω. να-
ός, μετα-νάστης 41. -νά-ω, νέ-ω,
ναΐ-ς, Να-ίς, νῆ-σος, Νηρ-εύς. νᾶ-
μα, ἀέ-να-ος 41.-νέ(F)-ος, νεβ-ρός,
νω-ός, λατ. nu - rus, nou - us 41.-
νέκ-υς-ρός-υια, neco 41. νέ-μω, -εις
νομ-ή, -εύς, -ος, -ίζω, -ισμα. νομ-
-άω 41. νέφ-ος-έλη, λατ. nubes,
κνέφ-ας 41. -νέ-ομαι νίς-ομαι, νόσ-
-τος, νόσ-τιμος 41.

O

-όεις-οία-οιος 10. ο ξ ε ι α 17. -ότερος 10.-
ότης (-ότητος) 14. ¹Ετυμολ.: οί, οί-ζω
οι-ζύω-ζύς-ζυρός, οί-κτος-κρός 41.-
οί-ωνός-εύ-οί-ωνος 41. ὄμβρ-ος-έω
-ηρός-ηλός-ιος-ικός-ώδης 41. -ὄψ,
ὄπωπ-α, ὄφ-θαλμός, ὄπ-σομαι, ὄμ-
μα ὄπ-ή-ίξομαι ὄκ-ταλος, ὄσ-σομαι,
ὄσσε μύ-ωψ, πρὸς-ωπον, μέτ-ωπ-
ον 41-42.

P

περισπωμένη 17-18. πνεύματα 23-ππ'-27.

¹Ετυμολ.: παγ-ήναι-ετός-ος-η. πάχ-
ος-νη' πήσ-σω, πῆγ-μα, pang-ο
42. πάτ-ο-μαι, πᾶ-μα, πολυ-πά-μων
42 πάλ-η-αίω-ος-η-ύνω-λω, παλάσ-
σω 42. -πατ-έομαι, πάσ-ομαι, ἄ-
πατ-τος 42.-πέδ-ον-ίον-η-ίλον. πεζ-
ός, πηδ-όν-άλιον 42.-πέν-ομαι-ία-
ιχρός-ης-έστης' πόν-ος-ηρός' -πεῖν-α
42.-πετ-άννυμι-ομαι-αλον-ασος' πτε-
ρον-ρυξ' πτί-λον 42.-πῆ-μχ-ρός-πημ
-αίνω-ονή-οσύνη 43.-πί-ων-αρ-μελή
-αίνω-43.-πίμ-πλη-μι, πιμ-πλά-ω,
πλή-θω-θος-θύω-θώρα-ρης-ρώ-ρό-
της-σμονή' πλέ-ως, πλεί-ων, πολὺς
43.²πυγ-μή-μαῖος-μάχος' πύκ-της,
πύξ 43.-πῦρ-ά-σός-ρός-ήν-νον 43.

P

-ρη-17,27.-²Ετυμολ.: ρέ-ω-εθρον' ρό-
ος-ή' ρεύ-σομαι-μα-σις' ρυ-ήσομαι-
αξ-σις-τός-τόν-μη-θμός 43. -ρήγ-νυμι
-μα-μίν' ρῆξ-ις-ήνωρ, ραγ-ή-ās-ρωγ-
ή-μή-μός-αλέος. ράχ-ις-ία 43. -ρεῖγ-
ος-έω-όω-εδανός 44.

Σ

-σσω 15.-σσ-28. -στί ἐπίρρ. 16. -¹Ετυ-
μολ.: σάλ-ος-η-εύω-άσσω-αγέω-
αγῆ 44. -σελ-ις-σέλ-μα' σαν-ίς.
44.-σι-γά-ω-η-ηλός-ωπή. σουρ-ίξω
σῦρ-ιγξ-ιγμα-ιγμός 44.-σίξ-ω 44.-
σίν-ομαι-ος-ις-της-τωρ-τιες 44.-
σκαίρ-ω, σκαρ-θμός-ίξω 44.-σκέλ-λω
-ος-ετός-ετώδης' σκολ-ιός, σκαλ-
ηνός 44.-σκῦτ-ος, κύτ-ος, σκεῦ-ος-
ή-άξω' σκυλ-ον 45.-σκήξ-ομαι, σκυθ-
ρός-ρωπός 45. -σπεύθ-ω, σπουθ-ή
45. σπειρ-ον-ω-α-ίς, σπάρτ-ον 45.-
στέγ-η-ος-ανός, τεγ-ο 45.-στίχ-ος
-άομαι' στοῖχ-ος-άομαι,-ās, έω,-εἶον'
στείχ-ω 45.-στύγ-ος-έω-ερός-νός,
Στύξ' στυφ-ελός-λός-ελλίξω 45.

T

-τήριον 14.-τί ἐπίρρ. 16-τόνοι' α' κλίσ.,
18. γ' κλίσ. 19. κλητικῆς 20. διχρόνου
παραληγούσης 22.-ττ- 28. ²Ετυμολ.:
ταμίας-η 45.-ταν-ύω-υμαι-άσε. τι-
ταίνω, ταν-ύπεπλος 45.-τείν-ω, τέν-
ων 46.-τέκ-ος-νον-μαρ-μήριον-μαίρο-
μαι-μαρτός'-τέχ-νη, τέκ-των, τόξ-ον
45. τέλ-ος-ειος-έω-ευτή 46. τέμ-νω
-ενος-μαχος, τόμ-ος 46. τέρο-ομαι-
αίνω, ταρσ-ιά-σός 46.-τραν-ής, τραίν-
ω' τρη-μα-τός' τορ-ός (διά-τορ-ος) 46
τόρ-νος, τείρ-ω 46. τερῦ-πα-άω-μα-ω-
χω' τι-τρώ-σικω, τραῦμα 46.-τεργ-ών,
τερῦξ-ω 46.-τύκ-ος-η-ίξω-άνη' τυτ-
άνη' τυγ-χάνω 46.-τύφ-ω'-ος-διν-ώς

- εδών-εδανός - ογέρων 46. - τύπ-τω
-ος-όω-η, τύμπ-ανον 47.

Υ

-ύδριον-ύλλιον 14. - ύνω 16. - ύφριον
15. ΄Ετυμολ. ύλ-η, - ήεις - ηωρός -
οτόμος 47. ύ-ω - ετός-δωρ-γρός 47.

Φ

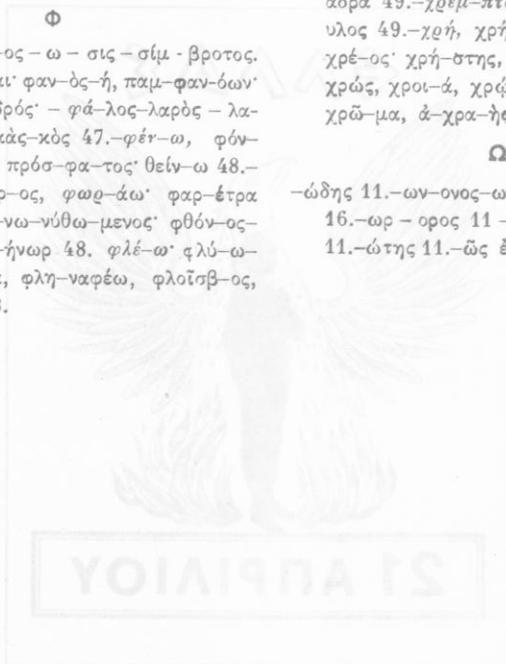
φαF - ος, φαῦ-ος - ω - σις - σίμ - βροτος.
φαίν-ω-ομαι· φαν-ός-ή, παμ-φαν-όων·
φαί-διμος-δρός· - φά-λος-λαρός - λα-
κρός· φαι-κάς-κός 47. - φέρ-ω, φόν-
ος, φoin-ός· πρόσ-φα-τος· θείν-ω 48. -
φέρ-ω, φόρ-ος, φωρ-άω· φαρ-έτρα
48. - φθί-ω-νω-νύθω-μενος· φθόν-ος-
ερός· φθισ-ήνωρ 48. φλέ-ω· ελύ-ω-
αρία-κταινα, φλη-ναφέω, φλοῖσβ-ος,
φλι-δάω 48.

Χ

χά-ος-ζω-σκω-, -σμα χή - μη. χα-τέω,
χῆ-τος 48. - χαίν-ω, χάνν - η, χαν - ύω-
ύσσω. ά-χαν-ής· χαν-δάνω-δόν, χαῦν-
ος 48-49. - χαίρ-ω, χαρ-ά-ρις-ίεις-ίζομαι
-ρμα, εὔχαρ-ις 49. - χαρ - άσσω-αξ-
άδρα 49. - χρέμ-πτομαι - μα-ψις - ης-
υλος 49. - χρεή, χρή-ομαι-σιμος-στός·
χρέ-ος· χρή-στης, χραι - σμέω· χρό-α,
χρώς, χροι-ά, χρώ-ζω - ννυμι - ννύω,
χρῶ-μα, ά-χρα-ής 49.

Ω

-ώδης 11. -ων-ονος-ων-ωνος 11-12. -ώνω
16. -ωρ - ορος 11 -ωσύνη 13. -ώτερος
11. -ώτης 11. -ώς έπίρρ. 16.

΄Επιμελητής έκδόσεως ΜΙΑΤ. ΤΣΕΛΙΟΣ (άριθ. άποφ. Δ. Σ. 8/4/9-2-71)

ΕΚΔΟΣΙΣ Α΄, 1971 (III) ΑΝΤΙΤΥΠΑ 700.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 2064/28 - 1 - 1971

Έκτύπωση: Ι. ΔΙΚΑΙΟΣ - Βιβλιοδεσία: ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑΣ Α. Ε.

1821 - 1971

Ἡ παιδεία καὶ ἀνατροφή τῶν ἀνθρώπων εἶναι διπλῆ, παιδεία τῆς κεφαλῆς καὶ παιδεία τοῦ στήθους, καλαὶ καὶ αἱ δύο· ἀλλ' ἡ πρώτη χωρὶς τὴν δευτέραν δὲν ἔφερε ποτὲ εἰς κανὲν ἔθνος τὴν εὐδαιμονίαν.

(Ἄδαμάντιος Κοραΐς)

Ἄπο τό «Λεύκωμα τῶν Διδασκάλων τοῦ Γένους»